

JAV PERGALĖ Maskva nori jos dalies

Vytautas Mėškauskas

Viena kregždė nereiskia pavasario, tačiau JAV vadovaujamos Jungtinių Tautų koalicijos laimėjimas prieš agresoriaus Saddamo Husseino Iraką, pažeidusį mažo kaimyno Kuveito suverenumą, duoda vilties, kad gal ateityje bus daugiau gerbiama valstybių suverenitetas ir tautų teisės į nepriklausomybę.

Kad tokia koalicija iš viso buvo įmanoma – yra Busho administracijos nuopelnas, įkalbėjusios Sovietiją, kuri turi veto teisę, į tą koaliciją. Žinoma, galima teigti, kad JAV, gindamos savo ir Saudi Arabijos interesus, vistiek būtų įsivėlusios į karą ir be koalicijos. Greičiausiai, tačiau dabar turime neblogą precedentą ateičiai, Busho skelbiamai 'naujai pasaulio tvarkai'.

Būdinga, kad tokio precedento susidarymui pasipriešino kaip tik Sovietų Sąjunga, nors kitokiais, daugiau praktiškais sumetimais. Aiškėjant, kad Irakas negali atsilaikyti prieš koaliciją, kurioje didžiausia rolė tenka JAV, Maskva šoko tarpininkauti, neva norėdama padėti išvengti kraujo paliejimo.

Iš tikro jos kėsiai lengvai įžiūrėti. Irakas iš jos pirkė ginklų už milijonus dolerių. Ji turėjo ten nemažai įtakos. Irako totalinis režimas yra labai panašus į komunistinį. Už tat nesunku suprasti Maskvos norą įgyti ne tik sumušto Irako, bet ir iš viso arabų simpatijas, kurių masės JAV-bes laiko imperialistine valstybe, norinčia pavergti arabų valstybes, palaikančia Izraelį ir t.t.

Už tat Maskva pasiūlė net du variantus karui baigti. Pirmasis siūlė už Irako pasitraukimą iš Kuveito, sušaukti tarptautinę konferenciją Vid. Rytų problemom, įskaitant ir palestiniečių klausimą spręsti. Tokiu būdu leisdama Saddamui aiškintis, kad jis savo karais norėjo padėti palestiniečiams, ir atšaukti visas kitas JT rezoliucijas, reikalaujančias Iraką atsilyginti už padarytus nuostolius ir t.t., išskyrus pirmąją, kuri reikalauja tik jo besąlyginio pasitraukimo iš Kuveito.

Antrasis variantas nebe kalbėjo apie tarptautinę kon-

ferenciją, nes tam priešintųsi Izraelis, JAV ir D. Britanijos žydai, bet tik siūlė panaikinti kitas JT Saugumo Tarybos rezoliucijas.

Prezidentas Bushas už pastangas maloniai padėkojo, bet toliau laikėsi savo karo plano, kuris vasario 23 d. numatė puolimo pradžią sausuma. Faktinai tai buvo peiretam Nr. atpasakota W. Saffire pranašaujamo 'šaltojo karo' pradžia.

Abi pusės tačiau nudavė, kad Maskvos pasiūlymai buvo tik draugiškas nesusi-pratimas. Maskva tik norėjusi padėti, kad išvengtų didesnio kraujo praliejimo, o Washingtonas šventos ramybės dėliai, tam aiškinimui neprieštaravo. Maskva iš savo pusės kartoja, kad jos patarnavimu nepriėmimas nepakeitė santykių. Jie ir toliau palieka šilti. Juo labiau, kad Maskva tyliai pažadėjo žmoniškiau elgtis Pabaltyje, kas paskatino ir europiečius atšaukti paskolų ir paramos 'užšaldymą'. (Žiūr. Apžvalgą)

Iš Maskvos pranešama apie visai nuoširdų Gorbačiovo gailestį dėl jo pasiūlymo nepasisekimo. Dėl labai blogos padėties namuose jam skubiai buvo reikalingas triumfas užsienio politikoje. Užkietėję komunistai ir generolai iš pat pradžių buvo nepatenkinti Sovietijos pri-

(Nukelta į 2 psl.)



Pagerbimo vedėjas Vytautas Plukas įteikia dr. Gimbutienei svečių pasirašytą albumą. Priekyje matome Vitalį Žukauską.

Valės Baltušienės nuotr.

DR. MARIJA GIMBUTIENĖ – SUKAKTUVININKĖ

Rūta Sakienė

Saulėtą ir šiltą Kalifornijos viduržemio, vasario dešimtos sekmadienį, būrelis rengėjų sukvieisti, Tautinių namų didžiąją salę sausakimšiai pripildė profesorės Marijos Gimbutienės giminės ir gerbėjai. Sukvietė atšvesti šios, pasaulinio mąsto mokslininkės septyniadesimtąjį gimtadienį, ir atiduoti vienai iš lietuvių moterų pilnai užtarnautą pagarbą.

Sukaktuvinininkės pagerbimo programą pravedė Vytautas Plukas, pats pasveikindamas ir pristatydamas kitus sveikintojus: gen. garbės konsulą Vytautą Čekanauską, Gražutę Sirutienę, Bronį Railą, Vitalį Žukauską, Alę Rūtą.

Muzikinę dalį atliko

smuikininkė Danutė Griškevičienė ir pianistė Raimonda Apeikytė.

Paskutinis žodis buvo prof. Gimbutienės, kuri jautriai visiems padėkojo ir įdomiai perbėgo savo gyvenimo svarbiausias akimirkas.

Dr. Marija Birutė Alseikaitė – Gimbutienė 1942 m. Vilniaus Universitete baigė Lietuvos proistorės, lietuvių kalbos ir literatūros studijas. Doktoratą iš Europos archeologijos, tautotyros ir religijų istorijos, įsigijo Tuebingeno universitete, Vokietijoje.

Amerikoje nuo 1950 iki 1963 metų dirbo Peobody Museum, rašydama Rytų Europos archeologiją ir dėstydamą Europos archeologijos kursą bei dirbdama tyrimo

darbą Harward Universitete.

Persikėlus Kalifornijon dirbo Stanford Universitete, UCLA Universitete buvo paskirta profesore Europos archiologijos, baltų ir slavų mitologijos, baltų kalbų ir kultūrų sritims. Buvo UCLA muziejaus organizatorė ir proistorės skyriaus kuratorė. UCLA Universitete dr. Gimbutienė įvedė lietuvių kalbos, baltų kalbų ir kultūrų, mitologijos kursus. Universiteto muziejuje įvedė lietuvių liaudies meno skyrių. Parašė daugelį straipsnių savo specialybės leidiniuose.

Jos Europos archeologijos ir proistorės parašyti veikalai:

Prehistory of Eastern Europe (1956), Bronze Age Cultures in Central and Eastern Europe (1965), Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art (1958), The Balts (1963), The Gods and Goddesses of old Europe 7000-3500 B.C., Myths, Legends, Cult Images (1974), The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 B.C. (1982). Praėjusiais metais pasirodė naujausia jos knyga, sukėlus nepaprastą dėmesį Amerikos feministinėse studijose – The Language of the Goddess.

Garbės konsulas Vytautas Čekanauskas sveikindamas Dr. Mariją Gimbutienę kalbėjo:

Sakoma, kad mokslas yra kūryba, ir kad be nuolatinio kūrybinio ryžto negalima pasiekti nė mokslinės pažangos. (Nukelta į 4 psl.)



Kovojusiems dėl Lietuvos laisvės kryžiai ne tik kapuose, bet ir mūsų širdyse, kaip amžina padėka už jų atiduotą kraujo auką.

V. Augustino nuotr.



Europiečiai kapituliuo prieš Gorbačiova * Sulaikyti dėl represijos Pabaltyje kreditai ir pašalpos vėl jam plaukia * Jelcino paskutinė išpažintis?

Šios savaitės pradžioje Luxembourgėje susirinkę Europos ūkinės bendruomenės užsienio reikalų ministrai pavedė bendruomenės vykdomajai komisijai ruošti ir duoti Sovietijai kreditus mai tui bei techninei pagalbai pirkti. Lemiamas nutarimas dėl tos akcijos bus padarytas kovo 4 d. Ministeriai taip nutarė išklause Italijos, Luxembourgio ir Olandijos užs. reikalų ministrų t.y. buvusio, dabartinio ir ateinančio bendruomenės pirmininkų pranešimo apie jų pasikalbėjimus su Gorbačiovu.

"Gorbačiovas sakė, kad jis toliau eis reformos keliu, nors kartais jis turi eiti aplink" – paaiškino spaudos atstovams Luxembourgio užs. reik. min. Jacques Poos, pridurdamas, jog Sovietijos vadas pabrėžė, kad jam reikia laiko.

Strasbourgėje posėdžiaujanti Europos parlamento biudžeto komisija anksčiau paskyrė vieno bilijono dolerių vertės kreditą Maskvai, kuris buvo užšaldytas po Lietuvos ir Latvijos žudinių. 518 narių parlamento pilnatis pritarė užšaldymo atšaukimą pereinant ketvirtadienį. Tai padaryta nepaisant Vytauto Landsbergio prašymo neatleisti kreditų kol Maskva neduos 'tikro ženklų' kad nesigriebs smurto Pabaltyje.

Ministrų dauguma sveikino Gorbačiovo pastangas baigti Irako karą, nors kai kurie dėl to turėjo rezervų. Jie taip pat pagyrė sovietijos pasikeitimo programą. Prancūzijos užs. reik. min. Roland Dumas pareiškė tikėjimą, kad Gorbačiovas toliau tęs perestroikos politiką, o britas Douglas Hurd pridėjo: "Mes stipriai remiame prezidentą Gorbačiova – reformatorių".

Bendrame komunikate jie pareiškė, kad ir toliau akyliai seks įvykius Pabaltėje, turėdami vilties, kad per derbas bus rasta išeitis, o Belgijos užs. reik. min. M. Eyskens paaiškino, kad jie tikisi Baltijos krizės sušvelnėjimo.

Vasario 19 d. Jelcinas gavo pagaliau progos pasirodyti televizijos diskusijose su dviem žurnalistais. Jis atvirai pareiškė, kad Gorbačiovas siekia absoliutės valdžios ir apgaudinėja žmones. Jis jau 1987 m. išpėjęs dėl to Gorbačiovo palinkimo. Jam tačiau nebuvo leidžiama per televiziją kreiptis į tautą. Jelcinas kaltino Gorbačiova

staigiu posūkiu į dešinę, kariuomenės panaudojimu etniniam ginčams spręsti, ekonomijos subyrėjimu ir žemu pragyvenimo lygiu.

Jelcino kalba sekančią dieną sulaukė Gorbačiovo jėgų atkirčio. PRAVDA jį užpuolė, kad jis tik kritikavo, neduodamas savo pasiūlymų. Sovietijos Aukščiausioje Taryboje atstovas po atstovo lipo į tribiuną pasmerkti Rusijos prezidentą. Pagaliau toji Taryba 292 balsais (29 prieš, 27 susilaikė nuo balsavimo), pasmerkė Jelciną, kaltindama jį jo kalba prieštaravo konstitucijai ir sukėlė kraštutinę padėtį. Kartu Taryba paprašė Gorbačiovo atsikirsti per TV. Ir pagrindinė TV naujienų programa VREMIA 17 minučių paskyrė Jelcino kalbos kritiką.

Užsienio korespondentų pravedti gatvės žmonių apklausinėjimai parodė, kad liaudis už Jelciną, kiekvienu atveju prieš Gorbačiova.

Vasario 20 d. Užsienio politikos draugijos susirinkime kalbėjo buv. užs. reik. min. Ševardnadzė. Tai pirmas jo viešas pasirodymas po gruodžio 20 d. atsistatdinimo, kada jis išpėjo, jog Sovietija eina į diktatūrą. Ševardnadzė teigė, kad įvykiai Pabaltyje parodė, kad jo išpėjimai buvo teisingi.

Užsienio politikos draugiją sudaro dabartiniai ir buvę sovietų diplomatai ir kai kurie liberalių pažiūrų visuomenės veikėjai kaip Maskvos meras G. Popov ir Lenin grado – A.A. Sobčak. Draugijos tikslas yra pritaikyti naują galvojimą užsienio politikos vedimui.

Ševardnadzė aiškino, kad svarbiau už diskusijas užs. politikos klausimais, yra apsispręsti, kokia turėtų būti valstybės santvarka. Pažangios ir demokratinės jėgos neturėtų stovėti nuošaliai nuo to ginčo.

Jis taip pat pakartojo, kad diktatūros pavojus yra realus. Tarp diktatūros ir pilietinio karo nėra didelio skirtumo. Diktatoriumi gali pasisiekti asmuo ar grupė, tai nesudaro didelio skirtumo. Dabartinėje situacijoje gali iškilti ir visai nežinomas,

Vasario 19 d. PBS (viešojo TV) paskyrė savo "Frontline" programos valandą padėčiai Pabaltėje ir pačioje Sovietijoje nušviesti su kruvino sekmadienio vaizdais iš Vilniaus. Programos vedėjas, žinomo žurnalisto ir Rusijos žinovo, Hedrick Smith nuomone, Gorbačiovas niekada nenorėjęs pertvarkymo iš pagrindų, bet tik komunistinio režimo pataisymo.

JAV PERGALĖ...

(Atkelta iš 1 psl.)

sidėjimu į koaliciją prieš jų ilgametį sąjungininką Sadamą. Išgelbėdamas jį, Gorbačiovas būtų nuraminęs savo kritikus. Jo pasiūlymų priėmimas būtų įrodymas, kad ir 'naujoje pasaulio santvarkoje' Sovietijai, ar kas liks jos vietoje, garantuojama gera vieta.

Viename iš daugelio paskutinėm dienom pasikalbėjimų telefonu su Bushu, Gorbačiovas jį užtikrino, kad jokie nesusipratimai abiejų valstybių vadų negalės išvesti iš pasirinkto kelio. Girdi:

"Mes turim naujo pasaulio viziją, mes laikomės politikos, kuri į ją veda, ir, aš tikiu, kad toji diena yra netoli."

Kaip jau ne kartą anksčiau, tokia kalba privedė prie Washingtono atlaidumo. Gorbačiovas bėdoje, ir neturint geresnio pakaito jam, reikia jį palaikyti.

Iš tikro, Sovietijos gyventojams Irakas mažai rūpi. Jiems svarbesnė kasdienė duona, kuria Gorbačiovas jų negali aprūpinti. Juo labiau, kad Gorbačiovas šiuo laiku atrodo, nori būtinai sunaikinti Borisą Jelciną, vienintelį ryšikesnį savo pakaitalą. Gorbačioviui pavaldi televizija veda prieš Jelciną šmeižtų kampaniją. Ji neparodė nei vieno vaizdo iš pereinamo sekmadienio Maskvoje buvusių milžiniškų demonstracijų Jelcino naudai.

NAUJA GASDINIMO BANGA

PRIEŠ GORBAČIOVO suplanuotus balsavimus, kurie turi įvykti kovo 17 d, kad visos Sovietijos respublikos sutiktų įeiti į jo planuojamą sąjungą, prasidėjo gasdinimų banga.

Lietuvoje tie gasdinimai

Iš kitos pusės

1989 m. Vilniuje išėjusi Valentino Gustainio knyga BE KALTĖS, nors yra skiriama 15 metų Sibiro tremtyje ir lageriuose aprašymui, turi ir bendro pobūdžio detalių. Viena yra apie autoriaus, L. AIDO redaktoriaus, korespondento užsieniuose ir ELTOS redaktoriaus, draugystę su Jurgiu Geruliu, vienu didžiausiu lietuvių kalbos žinovu, kuris nors jautėsi lietuvis, tačiau buvo lojalus Vokietijos pilietis, karys ir net aršus nacionalistas, nors Hitleris į rytų tautas žiūrėjo su pnieka. Gustainis rašo:

"Vieną kartą, dar prieš 1933 metus, atvykęs į Kauną, Gerulis man papasakojo tokį dalyką. Jis manas, kad Hitleris Miunchene jaučiasi gana izoliuotas, nes Vokietijos demokratiniai sluoksniai jį puola. Todėl būsimas šalies vadovas tikriausiai pajustų didelę moralinę satisfakciją, jei kas iš Lietuvos atvyktų pas jį į Miuncheną slapta pasiderėti dėl ateities, kai jis paėms valdžią Vokietijoje. Gerulis sugalvojęs kreiptis į Krėvę Mickevičių, kuris kaip Lietuvos Šaulių Sąjungos atstovas, galėtų slapta nuvykti pas Hitlerį nedidelės, bet rimtos lietuvių delegacijos priešakyje, ir su juo pačiu susiderėti dėl Lietuvos santykių su Vokietija, kai nacionalistai paėms valdžią. Už tai, Gerulio žodžiais tariant, Hitleris būtų dėkingas ir, valdžią paėmęs, Lietuvai būtų draugiškas. Tačiau tas slavas Krėvė-Mickevičius tokio dalyko nesupranta ir nevertina... važiuoti slapta tartis dėl ateities su Hitleriu griežtai atsisa-

kes."

Žinia, sunku liberalių pažiūrų Krėvei kalbėti su Hitleriu, kuris tada nebuvo dar valdžioje. Jis daugiau tikėjosi iš asmeniškų kontaktų su 'rusų inteligentu' Molotovu, tačiau turėjo nusivilti. Molotovui, kurio kariuomenė jau buvo Lietuvoje, mažiausiai rūpėjo pavergtos valstybės premjero jausmai rusų kultūrai, kurios reprezentantų jis niekuomet ir nebuvo. Gera, kad Krėvė nepaklausė Gerulio. Būtų reikėję dabar papildomai aiškintis.

Iš viso politikų pažadai mažai ką reiškia. Nors asmeniškų kontaktai dažnai praverčia.

Kai Gustainis Hitlerio užmačias išdėstė VAIRE, prezidentas Smetona jam priekaištavo:

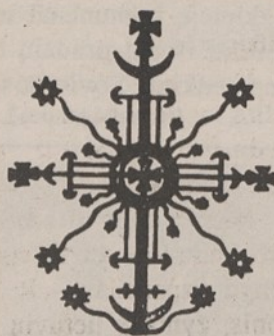
"Iš tamstos išvedžiojimų visuomenė gali padaryti išvadą, kad tokioje padėtyje mums daugiau nieko nebelineka kaip tik susigerinti su Lenkija, o tam dabar nelaikas."

Į Gustainio pasiteisinimą, kad jo pažiūros paremtos Hitlerio knyga, Smetona trumpai atsakė vokiečių kalba. Išvertus atsakymas toks: ne viskas esti vykdoma taip, kaip parašyta.

(vm)

PATIKSLINIMAS Vasario 24 d. 'Iš kitos pusės' skiltyje, cituojant A.J. Greimą dingo jungiklis ir, be kurio sunku suprasti sakinį. Turi būti: "...rusams atgal grįžtant, jis paprašė manęs dviejų rūšių dokumentų: ir įrodančių, kad jis buvo antinacinės rezistencijos dalyvis, ir padedančių bėgti per Vokietiją."

Atsiprašome.



PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

ateina iš komunistų partijos, kuri instrukcijas gauna iš komunistų centro Kremliuje. Ir jie liečia Vilniaus sritį, ži-

noma, su pačiu Vilnium. O Taip pat ir Klaipėdą. Atseit, jeigu liksit sąjungoj, tie klausimai nebus liečiami.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 1614

6116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS
DIRVA (USPS 157580)

POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.

Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KODĖL REIKIA TUOS FILMUS PAMATYTI

Kino menas paskutiniaisiais metais vaidina svarbų vaidmenį lietuvių tautos istoriniame ir politiniame gyvenime. Turėdamas plačias galimybes tiek menines, tiek ir informacines, kinas supažindina plačiąją auditoriją su lietuvių tautos kultūra, istorija, tautinio išsivadavimo kovos eiga.

Kino menininkus giliai jaudina respublikoje vykstantys istorinio – politinio gyvenimo procesai, todėl ir festivalio programoje pateikti filmai leis plačiau susipažinti su paskutiniais respublikos politinio gyvenimo momentais, su pagrindiniais politiniais, dvasiniais ir religiniais Lietuvos atgimimo ir išsilaisvinimo veikėjais, su nenuilstančia lietuvių tauta, jos kančias ir mirtis, kuriai Lietuvai atnešė sovietinė okupacija.

Lietuviškasis kinas yra pelnęs ir tarptautinį pripažinimą įvairiose pasaulio šalyse. Lietuvių autorių darbai atstovavo Lietuvai daugelyje tarptautinių festivalių tiek Europoje, tiek ir JAV, yra laimėję eilę prizų. Pvz. organizuojamajame festivalyje dalyvaujantis P. Abukevičius yra New Yorko tarptautinio kino festivalio Sidabro prizo laimėtojas. Jo dokumentinius filmus yra išsigiję apie 100 pasaulio šalių. Paskutinis jo filmas, su kuriuo galės susipažinti festivalio žiūrovai, yra "Sugrįžimas" – jaudinantis pasakojimas apie vieną žiauriausių lietuvių tautos istorijos laikotarpių – Sibiro tremtį.

Filmas neseniai buvo demonstruojamas Anglijoje, kur vyko P. Abukevičiaus kūrybiniai vakarai, ir paliko gilų įspūdį anglų žiūrovams, taip kaip šiam filmui, nepriklausomai nuo tautybės, abejingų negali būti.

Būtų svarbu, kad Sugrįžimą galėtų pamatyti kuo daugiau amerikiečių, kad pilniau galėtų suprasti tokį karš-

tą lietuvių laisvės troškimą, nepriklausomybės siekimą.

Kitas autorius, su kuriuo susipažins festivalio dalyviai – Alg. Puipa, – tarptautinių kino festivalių, vykusių Lacombe, Glasgow, La Rosely lauretas. Jo filmai pasakoja apie lietuvių tautos žmones, jų dvasinę stiprybę, tautos dvasinius turtus, kuriuos ji sugebėjo išsaugoti sudėtingais istorijos laikotarpiais. Festivalyje pateikiami vieni žymiausi jo darbų – "moteris ir jos keturi vyrai", apkėlia-vęs daugelį pasaulio šalių ir naujausias režisieriaus darbas – "Bilietas į Tadž-machalą".

Dokumentinio – politinio kino atstovas – Edm. Zubavičius. Jo kūriniai objektyviai pasakoja apie istorinį – politinį Lietuvos Respublikos gyvenimą. Jo filmai ne tik kronika, bet ir rimta analizė kiek praėjusių, tiek vykstančių procesų. Kino metraštis, kurį kuria E. Zubavičius, tai brandaus menininko darbai.

Festivalyje žiūrovai susipažins su vienais paskutiniųjų darbų "Dosje" ir "Dar sykį, Lietuva".

Jauniausias festivalio darbų autorius, bet jau spėjąs pelnyti pripažinimą – R. Banionis, žymaus lietuvių aktorius Donato Banionio sūnus, garbingai perėmęs kino meno tradicijas, yra sukūręs nemažą darbų jaunimo tematiką. Festivalyje jis supažindina žiūrovą su paskutiniaisiais filmais – dokumentiniu, pasakojančiu apie jauną lietuvių tautos didvyrį – Romas Kalantą, ir vaidybiniu "Vai-kai iš hotelio Amerika", kuris atstovauja Lietuvai š.m. Tarptautiniame Berlyno festivalyje. Tai filmas apie Lietuvos jaunąją kartą, jos kovą prieš terorą, smurtą, KGB persekiojimus.

Tai būtų tokia trumpa festivalyje dalyvaujančių autorių charakteristika. Tikimės, kad ir Clevelando žiūrovai



Vaizdas iš filmo apie Lietuvos jaunimą.

AMERIKONIŠKAME KINO FILME DAINUOJA "OI MOČIUT, MOTINĖLE"

Dabar, kada Lietuvos vardas nebeužima išgirsti radio bangose, matyti ir skaityti viso pasaulio spaudoje, šiuo metu jis yra girdimas ir kino filme "Once Around", kuris buvo susuktas UNIVERSAL kino studijoje. Tame filme vaidina žinomi aktoriai: Richard Dreyfuss, Holly Hunter, Gena Rowlands, Danny Aiello ir kiti.

Filmos turinys nėra sudėtingas. Dreyfuss, Sam Sharp vaidmenyje, vaidina pagyvenusį, pilną energijos vyrą, kuris yra gan aukštai iškilęs savo profesijoje kaip nuosavybių pardavėjas. Ap-siveda už save daug jaunesnę moterį. Vyksta audringi nesutarimai ir net visiškai atsi-skyrimas su žmonos šeima ir jaudinanti susitaikymo scena. Pora gan žavių vaizdų čiuožiant lauke ant ledo. Įtin graudus vaizdas, kada sergan-tis tėvas, laikydamas savo kūdikį, stebi grakščiai, ant

gausiai atsilankys į Pirmąjį lietuviškų filmų festivalį.

Rita Zubavičius

ledo čiuožiančią savo žmoną ir, staigios širdies atakos ištiktas, miršta.

Filme "Once Around" yra apstu lietuviškų elementų: Dreyfuss (Sam Sharp) didžiuojasi, kad jo senelis buvo Lietuvos kariuomenės generolas ir visur pabrėžia lietuviškas tradicijas. Vestuvių puotos metu, šokama lietuviškas tautinis šokis "Rezginėlės". Gimęs jų dukrai, savo žmonai ir visiems ligoninėje susirinkusiems, jis lietuviškai dainuoja du posmus "Oi močiūt, motinėle", pritariant akordijonu, smuiku ir balalaika. Kūdikį krikštijant, krikšto apeigos atliekama lietuvių kalba. Kūdikiui vardas duodamas Marija – Birutė. Krikštijo kun. V. Valkavičius, kuris net ir giesmę "Marija, Marira" pagiedojo.

Filmo gale, skubiai prabėgančiuose užrašuose, spėjau pastebėti, kad lietuvišką šokį šoko "Mandala" šokių grupė, liet. kunigas – V. Volkowich, liet. konsultantė – Irena Sandanavičiūtė, liet. daina "Oi močiūt, motinėle"

– St. Simkus.

Filme viena, o gal ir dvi scenos, įtartino padarumo. Beto, keletą kartų, panaudojamas, amerikiečių tarpe, populiarus keturių raidžių F... žodis. Gal būtų dėl tos priežasties filmas pažymėtas R raide.

Šis filmas, šiuo, metu yra plačiai rodomas New Yorko kino teatruose. Verta pamatyti!

p. palys



Hagen/Verdens Gan



Demonstracijos New Yorke prie Sovietų S-gos J.T. atstovybės. Dalyvavo latviai, estai, armėnai, ukrainiečiai, kroatai ir, žinoma, lietuviai.

A. Kulbio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

DAR KARTĄ PRAŠO PRADĖTI DERYBAS

Lietuvos parlamentas specialiu nutarimu kreipėsi į Sovietų Sąjungą, kad pradėtų pasitarimus ir sunormuotų su Lietuva dabar esančius nepastovius santykius.

Tuo tikslu prašo, kad teisingai įvertintų paskutinio meto Lietuvoje vykdytus karinius veiksmus ir nedelsiant gražintų užimtus pastatus, kurie normaliam valstybės tvarkymui labai reikalingi.

Išvesti iš Lietuvos tuos kariuomenės dalinius, kurie be jokio reikalo sukelia neramumus ir nuolatos gyventojus baugina.

Atsiminti buvusį Molotovo – Ribentropo suokalbinių aktą, pagal kurį, karine jėga Lietuva buvo įjungta į Sovietų Sąjungą.

Nedelsiant pradėti pasitarimus su Lietuvos parlamento ir vyriausybės sudaryta derybų delegacija ir pasirašyti sutartį.

• **KANADOS** įgaliotas ministeris ir pasiuntinys Sovietų Sąjungai, iš Maskvos buvo atvykęs į Vilnių, matėsi su Aukščiausios Tarybos pirmininku Vytautu Landsbergiu ir patarė, kad dėtų visas pastangas galimai greičiau su Sovietų Sąjunga pradėti derybas.

Vienok, du Lietuvos delegacijos nariai – Č. Stankevičius ir R. Ozolas, korespondentų užklausti apie būsimas derybas, pesimistiškai kalbėjo. Esmė, kad derybos prasidėtų ir pasisuktų, iš abiejų pusių reikia daug geros valios. O šiuo metu, kada Kremliuje vėl vyrauja kietoji linija, tos geros valios beveik nesimato.

• **LIETUVOS** vyriausybė iki šiol nesulaukė jokio gero ženklo, kad kariuomenei, užėmusiai Vilniuje esančius Lietuvos labai reikalingų pastatų, neduodamas įsakymo tuos pastatus atleisti.

• **VILNIUJE**, nuo žaizdų, mirė dar vienas parlamentarėnis ir televizijos bokšto gynėjas, Vytautas Kancevičius. Tai septynioliktąjį auką, kurią ir labai stropiai gydant, nepasisekė išgelbėti. Kulka buvo sužalėjusi gynyboje vidurius. Jis buvo 50 m. amžiaus kilęs iš Kėdainių. Mirė vasario 18 d.

Po jo mirties, kaip ir anksčiau nužudytieji, buvo atžymėtas Vyčio Kryžio pirmo laipsnio ordinu.

• **PARLAMENTO** pirmininkas Vytautas Landsbergis priėmė iš Vengrijos atvykusią delegaciją. Kalbėtasi apie ekonominę ir kultūrinę pagalbą Lietuvai. Vengrai pasiūlė, kad iš Lietuvos į Vengriją atvyktų ūkininkų reikalų specialistai ir susipažintų, kaip vengrams pasisekė išsiveržti iš komunistų sujaukto ūkinio nuosmukio.

• **LIETUVOS** komunistų partija, pavaldi Sovietų Sąjungai, neriasi iš kailio, kad kovo 17 d. ir Lietuva dalyvautų rinkimuose ir pasisakytų jog liks 15-os respublikų sudėtyje. Jų ideologinis vadovas, ieškodamas visokios paramos, lankėsi Maskvoje ir prisipažino, kad rinkimuose jie gali surinkti tik tarp 15-20%. Bet lietuviai mano, kad jei nesukčiaus, ir tiek nesurinks. O ir iš viso, ar Lietuvos vyriausybė turi leisti tokius rinkimus, kada virš 90% Lietuvoje buvo pasisakyta už nepriklausomą demokratinę respubliką.

• **VILNIAUS** ir Norvegijos Oslo miesto atstovai pasirašė glaudaus bendradarbiavimo sutartį.

Oslo miesto delegacija, buvusi Vilniuje, aplankė Vyt. Landsbergį ir Rasų kapinėse, ant nužudytojų kapų padėjo gėles.

• **VILNIUJE** vyksta sausio 11-13 d. tragiškųjų įvykių nuotraukų paroda. Tos nuotraukos atkuria desantininkų barbarišką susidorojimą su beginkliais žmonėmis.

Kadangi tie žiaurūs įvykiai vyko Vilniuje tai dabar, tų nuotraukų pamatyti, atvyksta daug jaunimo iš tolimųjų Lietuvos vietų.

• **ATSARGOS** karininkų grupės Skydas (Ščit) specialistai, tyrinėję Vilniuje desantininkų siautėjimą, kaip buvom anksčiau rašę, jie buvo Vilniaus geležinkelio stotyje suimti ir parą išlaikyti komendantūroje. Po to, slapta išodinti į traukinį, nuvežti į Maskvą ir paleisti.

Oficialaus kaltinimo jiems nesudaryta, o tik per agentus visuomenei pranešta, kad jie spekuliuoja aukso, brangenybėmis, narkotikais ir be leidimo turėję ginklų.

Žmonės gerai supranta kas suinteresuotas tokius gandus skleisti.

• **ŠVEDIJOS** sostinėje, kaip ir kituose šiaurės kraštuose, buvo prisiminta Lietuvos nepriklausomybės šventė – Vasario 16-toji. Į šventę iš Vilniaus buvo nuvykęs Vilniaus radijo vyriausias redaktorius E. Butkus.



Dalis svečių dr. Gimbutienės pagerbimo popietėje. Priekyje neprikl. Lietuvos operos primadona Vincė Jonuškaitė Zaunienė. Valės Baltušienės nuotr.

DR. MARIJA GIMBUTIENĖ – SUKAKTUVININKĖ

(Atkelta iš psl.)

žangos. Sios dienos sukaktuvininkei kūrybinio ryšto niekuomet netrūko. Ją randame daugelyje tarptautinių proistorės, religijos istorikų ir Baltistikos suvažiavimų dalyvių tarpe aktyviai reiškiantis, skaitant paskaitas, rašant straipsnius į mokslo žurnalus bei išleidžiant daug knygų mokslinėmis temomis.

Savo kruopštumu ir pasišventimu šiam darbui ji sekė Dr. Puzino sau nusišventusi gairėmis jog" proistoriko uždavinys yra ne tik tirti atskiri senovės paminklai, nustatyti jų chronologiją, bet taip pat stengtis, kad būtų plačiau atskleisti proistorinių laikų žmogaus dvasinis gyvenimas, to gyvenimo raida, ūkio santvarka, bendruomeniniai ir politiniai santykiai ir t.t. Radiniai yra tik priemonė šiam tikslui atsiekti..."

Malonu matyti, kad gerbiama sukaktuvininke savo studijose neužmiršo ir gimtojo krašto – Lietuvos praeities. "Ne didvyriais Lietuva

garsi" yra ji sakiusi, "o dievukais, kryžiais ir koplytstulpiais, ko niekur kitur tokios kokybės ir kiekybės medinių skulptorių nerasi. Juk tai paprastos rankos išskaptuoti kadaise buvusios Lietuvos peisažų dalis".

Mes džiaugiamės, kad dalį tos Lietuvos pasisekė jai sukaupti ne tik savo namuose, bet ir Californijos universiteto kultūros istorijos muziejuje.

Baigdamas savo žodį norėčiau atkreipti Jūsų dėmesį į

vieną smulkmenėlę. Jūs dėstote UCLA ir savo klasėse esate turėjusi gražų būrį mūsų vietinio lietuviško jaunimo. Atrodo, jog jiems padarėte didelį įspūdį ir savotiškai sudominote juos giliau pažvelgti į savo tėvų tautos šaknis. Šiandien jie jums už visa tai yra labai dėkingi. Tačiau jie nori žinoti, kodėl jiems reikėjo daugiau ir sunkiau dirbti už tą patį penketuką, negu kitiems studentams? ***

PARAMA DIRVAI

Atnaujinami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Virpša, J. Chicago	20.00
Raila, M. Toronto	5.00
Kavaliūnas, A. Chicago	5.00
Pilkauskienė, Hamilton,	25.00
Šliupas, V.J. S. Lake Tahoe ..	10.00
Rutenis V.Lande	75.00
Šidlauskas, K. St. Pete	10.00
Giedraitis, D. Michigan C... ..	25.00
Švarcas, P. Thousand Os.	25.00
Laškauskas, K. Baltimore	25.00
Juodišius J. Cleveland	5.00
Dannys, A. St. Pete.	10.00
Berzinskas I.Cleve.	5.00
Dovydaitis, V. San	
Clemente	25.00

• **DUONINIŲ** grūdų Lietuvos žmonėms maitinti turima iki būsimo naujo derliaus ir dėl to rūpesčių nėra. Bet pašarinių grūdų, kad nereikėtų mažinti mėsinių gyvulių skaičių, reikia daryti. Kol kas tokių grūdų, pagal iš anksto sudarytas sutartis, dar gaunama iš sovietijos sandėlių į kuriuos supilta savi ir iš kitų kraštų supirkti gyvuliams maitinti grūdai.

• **JEI LIETUVA** negautų vaistų ir ligoninėms reikalingų instrumentų, kaip pagalbą iš Amerikos ir Europos kraštų, padėtis būtų labai bloga. Kaip iš praėjusio Dirvos numerio žinote milijoninės vaistų siuntos dabar tenai siunčiamos į Lietuvą ir tuo užkaišiojamos vaistų trūkimo spragos. Bet visticie, dar vaistų nėra tiek, kiek jų reikėtų normaliam pareikalavimui.

• **VIETOJ SUBANKRUTAVUSIO** Gamtos apsaugos komiteto, dabar įsteigtas Lietuvos aplinkos saugojimo departamentas. Pakeistas ne tik vardas, bet ir vadovaujantieji asmenys. Gamtos apsaugos komitetas išleido daug pinigų ir nieko nepadarė.

• **TYRINĖJANT** ar sovietijoje norima, kad išgalėtų kietosios linijos – diktatūrinės jėgos, rasta jog 61% nenori, bet 22% to siekia. Tai visokie komunistiniai pareigūnai ir senieji kariuomenės vadai, turi gerą gyvenimą, apie kurį valdžiai rašė B. Jeltsinas.

Pacevičius, A. Toronto	25.00
Paškus J. Pompano B.	15.00
Pašalauskienė, V. Detroit	5.00
Puskepalaitienė, L.	
Searborn	75.00
Urbonasa A. St. Pete Beach ..	5.00
Valiukonis, E. S. Boston	10.00
Viskanta, G. Chicago, Ill.	15.00
Augutis, J. T. Islands	10.00
Bagdžiūnas, A. Hillcrest	5.00
Blinstrubas, E. Oak Lawn	25.00
Budrys, J. Chicago	5.00
Daugirdas, G. Chicago	10.00
Jakonis, V. St. Laurent.	10.00
Kucinskas, J. Miami B.	10.00
Melinis, V. Matawon	5.00
Stasiunienė, L. Chicago	10.00
Svozos, E&A. Downers Gr.	25.00
Saulėnas, J. N. Providence, ..	25.00
Varnelis. A. Dowagiac,	25.00
Drukeinis E.	20.00
Augustaitis, E. Ormond B. ...	5.00
Dirgela, A. Oak Lawn	5.00
Garnus, V. June Silem	5.00
Janson W. Hyannis	10.00
Januta, D. Berkeley	75.00
Jasinevičius J. Euclid	10.00
Kavaliūnas A. Cleve	5.00
Krosniūnas, S. Sherwood, ..	25.00
Naudzius, K.	5.00
Page, A. Phila.	5.00
Stannis, G. Downers,Gr.	15.00
Vaitkus, Belleville,	25.00
Garla, J. June B.	40.00
Balys Toronto,	20.00
Augustinas, V. St. Petes.	5.00
Babonas, A. Detroit	10.00
Balynas, P. Dearborn,	15.00
Bliudakis, A. Chicago	25.00
Biskis G. Clarendon Hills	50.00
Domarkas, K. Highland	5.00
Cerniusik Chicago	5.00
Grauzinis, V. Chicago,	20.00
Juozūnas, J. Clarendon Hills. ..	5.00
Jurkūnas L. La Grange	25.00
Laikūnas K. Chicago	5.00
Latvys, J. Chicago	10.00
Matujus, V. La Grange	5.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dokojaime**



KŪRYBA IR MOKSLAS



MES VĖL LEIDŽIAMĖS Į ŽINOMĄ IR NEŽINOMĄ KELIONĘ...

Apie filmų meną kalba režisierius Algimantas Puipa

Pradėdamas šį rašinį A. Puipa taip kalba:

– Filmo "Bilietas į Tadž Mahalą" veiksmas plėtojasi iki to meto, kuris pavaizduotas "Amžinojoje šviesoje". Karas ką tik pasibaigęs. Kolūkiai dar tik pradeda kurtis. Žmogus, jo gyvybė, atrodo, visiškai prarado savo vertę. O Fabijonas staiga užsimano į Indiją pamatyti Tadž Mahalo mauzoliejų. Kitomis aplinkybėmis jokia istorija nebūtų įvykusi. O pokary, beabėdžiama, naujoje tarybinėje tikrovėje, svajonei vietos nebuvo. Už bandymą svajoti baudavo.

Mano filmas apie tai, kad net fizinė mirtis negali sunaikinti žmogaus svajonės, kurią jis pasirenka gyvenimo tikslu.

– "Bilietas į Tadž Mahalą" – pirmoji būsimo trilogijos dalis, – pasakoja režisierius Algimantas Puipa. – Antroji – "Amžinojo šviesa", o trečiąją Rimantas Šavelis rašo. Joje bus pasakojama jau apie 1968 metus. Pastebėjot tikriausia, kad "Bilietas..." yra daug tų pačių veikėjų, kuriuos matėte "Amžinojoje šviesoje", – ir Zigmas, ir Anicetas, ir Pior Sergejič... O trečiojoje dalyje jie visi... prisikels iš kapų. Mat kapinių vietoje statoma elektrinė, ir pagal projektą kapai bus užtvindyti. Prisikelia mirusieji ir pamato, kad ta šviesa ateitis, dėl kurios jie kovėsi, nėra jau tokia šviesa, o kai mo žmonės nenori priimti jų, veja lauk. Todėl jie iškuria kultūros namuose... Pabandyti jėgas ir fantasmagorijos žanre.

– Jūsų filmai dažnokai demonstruojami įvairiuose Vakarų festivaliuose. Keliuose jau teko pabūti?

– Savo filmus pristatinėjau Vakarų Berlyno, Lokarno festivaliuose, Venecijoje apsilankiau kaip turistai. Pirmą dviejuose nedideliuose festivaliuose – La Rošelyje (Prancūzija) ir Glazge (Škotija) – dalyvavau su miniretrospektivomis. Abiejuose rodyta "Moteris ir keturi jos vyrai", "Amžinojo šviesa", pirmąjame dar "Velnio sėkla", o Glazge – "Žuvies diena".

– Apie lietuvių kiną – Vakaruose po truputėlį formuojasi gana pavojainga opinija, kad tai labai specifinis kinematografas, priklausantis sunkiai suvokiamų nacionalinių simbolių.

– Nežinau, kaip turėčiau atsakyti, kad neatrodyčiau standartiškas ar sentimentalus. Tada, paauglystės laikais, mus, moksleivius, kino mėgėjus, buvo apsėdusi kino darymo manija. Man rodė, kad tai tiesiog nuostabus pasaulis, kuriame galima gyventi ir žaisti ar žaidžiant gyventi. Žmogus su kamera man buvo laimingiausias žmogus, o kinas – tikroji vieta po saule. Tai buvo viena gražiausių mano iliuzijų.

Atėjus į profesionalų kiną – po studijų, prizų mėgėjiškuose kino festivaliuose, tas pats pasaulis jau atrodė visai kitaip. Vieni jame tapo: biznieriais, amatininkais – kiti – šaltais profesionalais. Ir tik nedaugelis suveda ant to aukuro, palieka po savęs šytintį praskriejusios kometo pėdsaką.

Turbūt kinas yra tokia mano rūšis, kuri suteikia labai geras galimybes visapusiškai pasireikšti. Kodėl sakoma: "Netikiu, viskas kaip kinu". Tu tarytum materializuoji savo vizijas, fantazijas. Gal tos magijos momentas čia ir brangiausias? Nežinau.

– Kas jums sunkiausia kine, tame keistame žaidime gyvenimu?

– Aš tai pavadinčiau tradicine baime prieš kamerą. Daug garsių režisierių yra labai gražiai kalbėję apie tai, kaip jie bando kovoti su ta baime. Egzistuoja nenusakoma baimė prieš pirmą kadrą. Kino režisierius Žalakevičius yra gražiai pasakęs, jog jis svajoja, kad pirmoji filmavimo diena būtų paskutinė, kai žiskas – ir baimė! – jau praeit, o filmas jau baigtas.

Ta svajonė apie paskutinę filmavimo dieną, kuri yra pirmoji, suprantama kiekvienam, sukūrusiam daugiau, negu vieną filmą. Kaip ir tradicinė priesaika pasibaigus filmui: "Dabar tai jau ilgai nieko nedarysiu!" Bet paskui vėl ateina pirmoji filmavimo diena, ir vėl tu išgyveni taip pažįstamą pirmosios paskutinios filmavimo dienos nos talgią, kad tik greičiau baigtųsi tas sapnų košmaras. Jau tiesi kaip ekstrasensas, eikvojantis savo energiją. Jeigu žinoma, tu dorai dirbi kine. Tai turbūt sunkiausia.

Kinas nėra toks didelis malonumas, kaip kartais atrodo iš šalies naiviam kino mylėtojui, arba toks blefas, kaip teigia žmonės, kurie tiesiog

nemėgsta kino.

– Tada prisipažinkite, kas jums brangiausia, džiaugsmingiausia kine? Kas labiausiai žavi?

– Kas žavi? Štai aš pažįstu žmogų. Jis paprasčiausias santechnikas, kasmet keliaujas į kalnus kaip grupės vadovas. Tai labai atsakinga. Netgi neatsargus kosulys naktį kalnuose gali sukelti sniego griūtį, ir tu gali praudyti grupę. Tai baisu, bet tas žmogus vis tiek vėl ir vėl. Man tai primena kiną.

– Gal todėl į jį tiek daug žmonių ateina ir tiek mažai išeina?

– Aš suprantu, kodėl žmonės, atėję į kiną, negali iš jo išeiti. Čia tiek daug retų, net unikalių profesijų. Tiems žmonėms bedarbystė – pats baisiausias dalykas. Aš beveik visada dirbu su ta pačia grupe ir kai dar kartą pamatau mus visus, ištariu sau: kvailių laivas vėl plaukia! Mes visi vėl laidžiamės į žinomą – nežinomą kelionę.

– Tai ir yraėjimas į kalnus?

– Taip. Ta atmosfera, galimybė keliauti kartu ir vėl sulaukti dienos, kai lieki vienas su savo baime ir kompleksais.

– Kokį savo filmą laikote brangiausiu?

– "Moterį ir keturis jos vyrus". Būtų puiku jį kurti šiandien, turint dabartinę patirtį. Kaip ir "Velnio sėklą". Aš tada nepajėgiau išreikšti visko, kas buvo V. Žalakevičiaus scenarijuje. Man brangi ir "Žuvies diena". "Amžinosios šviesos" ir "Bilieto iki

Tadž Mahalo" socialumas man iš esmės svetimi dalykai, bet juose aš stengiausi papasakoti, ko dar niekas nepapasakojo, ką aš išgirdau iš gyvų liudininkų, patyrusių ir gragiškiausias, ir komiškausias situacijas. Tie žmonės stengėsi išlikti. Jie man įdomūs.

– Ko norėtumėt išvengti dabar?

– Filmo su tautine ašara aky. Tautiškumo falšo. Negyvos etnografijos. Man tai pati baisiausia spekuliacija. Sita sritis, deja, labai palanki

kažkam iškilti, daužyti kumščiais į krūrinę: "Aš kuriu tautinį meną". Labai pavojingi tokie žmonės ir šitokia tendencija.

– Taip susiklostė, kad daugiausia filmų kūrėte apie praeitį. Juose iškilo labai skaudus, įvairus ir kartu atpažįstamai vienodas mūsų krašto vaizdas. Prisimindama jį noriu paklausti – kas jums yra Lietuva?

– Labai sunku atsakyti. Skambės patetiškai arba netikrai. Arba dirbtinai. Norėčiau atsakyti filmais.

"SUGRĮŽIMAS" BE SUGRĮŽIMO

Tokį filmą matysite filmų festivalyje

Lietuvių protėviai, senieji baltai, atsikėlė prie Baltijos jūros prieš tris tūkstančius metų. Trylikto amžiuje po Kristaus lietuvių pirmasis ir vienintelis karalius Mindaugas čia įkūrė Lietuvos valstybę, kuri gyvavo iki 18 amžiaus pabaigos – 1795 m. ją aneksavo Rusijos imperija.

Iš rusų carų priespaudos mums pavyko išsilaisvinti 1918 m. – Vilniuje vasario 16 dieną paskelbta Lietuvos respublika. Sėkmingai buvo kuriamas ūkis, vystėsi nacionalinė kultūra. Lietuva buvo Tautų Sąjungos narė.

Taikų kūrybinį darbą nutraukė kruvinasis Ribentropo–Molotovo paktas ir jo išdava – dabar jau Sovietų imperijos okupacija ir aneksija 1940 metais.

Prasidėjo dar neregėtas pasaulio istorijoje genocidas. Sovietų imperatorius Stalinas ir jo parankiniai pradėjo masinį lietuvių tautos naikinimą.

Sovietinių Lietuvos oku-

pacijų metu, pirmosios – nuo 1940. 06. 15 iki 1941. 06. 22 d. ir antrosios – nuo 1944 metų rudens ir dar tebesitęsiančios, KGB pasistengė gana pilnai įvykdyti Sovietų Sąjungos dar prieš Lietuvos okupaciją suplanuotą genocidą ir deportuoti beveik visą ketvirtadalį lietuvių tautos į Gulago koncentracijos stovyklą, į Sibiro arktikos ledinį inferno, sunaikinimui.

Taip KGB Gulage likvidavo virš pusės milijono, t.y. apie 17% visų Lietuvos gyventojų. Dabar Lietuvoje gyvena 3,6 milijono gyventojų. Tokie skaičiai...

Žmogaus gyvybė buvo nebranginama, belaisviai buvo žvėriškai naikinami. Ir beginkliai gyventojai su savo vaikučiais, moterimis, ligoniais, seneliais, buvo žudomi baisesniais metodais, negu kariai: civiliniai gyventojai buvo masiškai deginami, nuodijami dujomis, Gulage naikinami badu, šalčiu, ligomis.

Filmo herojai kiekvienas pasakoja savo likimą.

V. Makoveckas



Iš filmo "Moteris ir keturi jos vyrai"

KOMUNISTŲ VADŲ GYVENIMO PRABANGA

IŠTRAUKA IŠ B. JELTSINO KNYGOS

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

ir vonių – susipainiojau; valgomasis su nežmoniško dydžio – kokių dešimties metrų ilgio stalu, už jo – virtuvė, visas maitinimo kombinatas su požeminiu šaldytuvu. Plačiais laiptais užlipom į antrą aukštą. Vėl didžiulis holas su židiniu, iš jo išėjimas į soliariumą – ten šežlongai, supamieji krėslai. Toliau kabinetas, miegamasis, dar du ne žinia kam skirti kambariai, vėl tualetai, vonios, Ir visur krištolas, senoviški ir modernūs šviestuvai, kilimai, ažuolo parketas ir visa kita.

Kai baigėme apžiūrą, apsaugos vyresnysis džiugiai paklausė: "Na, kaip?" Aš numykiau kažką neaiškiai, o šeima buvo tiesiog apstulbusi ir prislėgta.

Labiausiai slėgė viso šito beprasmiškumas. Aš čia nekalbu apie socialinį teisingumą, visuomenės sluoksnius, milžinišką gyvenimo lygio skirtumą. Tai savaime aišku. Bet kam tiek visko? Kam reikėjo taip absurdiškai realizuoti svajonę apie gerovę ir savo paties partinę nomenklatūrinę didybę? Tiek kambarių, tualetų ir televizorių vienu metu nereikia niekam, net pačiam įžymiausiam daktariui.

O kas už visa tai moka? Moka VSK devintoji valdyba. Beje, idomu pagal koki straipsnį šios išlaidos nurašinėjamos? Kovos su šnipais? Užsienio piliečių papirkimo? O gal remiamasi romantiškesniu straipsniu – kaip antai kosmoso žvalgymas?...

Kur atostogauti – irgi nemėgsta pasirinkimas: Picunda, Gagrai, Krymas, Valda jus ir kitos vietos. Apsaugos vyresniajam išduodavo, jei neapsirinku, apie keturis tūks tančius rublių – taip sakant, kišenpinigių. Taigi atlyginimo per atostogas galėdavai neliesti. Vasarnamiuose taip pat ištaiginga. Prie jūros vežioja mašina, nors iki jos ne daugiau kaip 200 metrų. Aš, žinoma, eidavau pėsčias, apskritai stengdavausi kaip nors prasiblaškyti, organizuodavau tinklinio varžybas – aš, duktė, mano padėjėjas ir vairuotojas žaisdavom prieš apsaugą, jie jauni, stiprūs, sveiki vaikinai, bet mes vis tiek dažnai laimėdavom. Žodžiu, visaip stengdavausi, kad šioje distiliuotoje komunistinėje oazėje atsirastų bent šis tas žmogiška, azartiška. Tenka prisipažinti, kad tai la-

bai sunkiai sekdavosi.

Gal tai ir ginčytina nuomonė, tačiau manau, kad, nepaisant visų taktikos klaidų, pertvarka nebūtų taip užsikirtusi, jei Gorbačiovas būtų sugebėjęs įveikti save specgerovės klausimais. Jeigu pats pirmas būtų atsisakęs visiškai nereikalingų, bet įprastų ir malonių privilegijų. Jei nebūtų ėmęs statydintis namo Lenino kalnuose, naujos vilos pamaskvėje, jei nebūtų užsakęs perstatyti dar vieno vasarnamio Picundoje ir pastatyti naujo, superšiuolaikiško netoli Forosao. O paskui Liaudies deputatų suvažiavime su patosu pareikšti, kad apskritai neturįs asmeninės vilos! Negi jis nesuprato, kad tai skamba labai veidmainiškai? Viskas galėjo susiklostyti kitaip, jei žmonės nebūtų praradę tikėjimo skelbiamais šūkiiais ir raginimais. Jokios šviesios permainos neįmanomos, jei žmonės tuo netiki. O kai jie mato baisią socialinę nelygybę, mato, kad šalies lyderis nieko nedaro, kad pagaliau liautųsi tas begėdiškas partijos viršūnių ištaigavimas liaudies sąskaita, išgaruoja paskutiniai to tikėjimo lašeliai.

Kodėl Gorbačiovas negalėjo to padaryti? Man rodos, dėl vidinių savybių. Jis mėgsta gyventi gražiai, ištaigingai, komfortiškai. Šiuo požiūriu jam daug padeda žmona. Ji, deja, nepastebi, kaip idėmiai ir prikabia jį stebi milijonai tarybinių žmonių, ypač moterų. Jai patinka būti dėmesio centre, užimti reikšmingą vietą šalies gyvenime. Soti, turtinga visuomenė į visa tai tikriausiai žiūrėtų kaip į normalų, savaime suprantamą dalyką. Tik ne pas mus, bent jau ne dabar.

Tai taip pat Gorbačiovo klaida, jis nejaučia žmonių reakcijos.

O, beje, kaip jis gali tą reakciją jausti, jei neturi tiesioginio ir grįžtamojo ryšio su liaudimi. Jo susitikimai su žmonėmis – maskaradas, ir daugiau nieko: keletas žmonių stovi, kalbasi su Gorbačiovu, o aplink ištisą grandinę apsaugos. Tuos žmones, išbandytus, vaizduojančius liaudį, atsidavusius, specialiais autobusais atgabena... Be to, tai visada monologas. Jei jam kas nors sakoma, jis negirdi ir nenori girdėti, šneka savo, ir tiek... Taip nelinksmas vaizdelis.

O ZIL'as žmonai? O Gorbačiovo inicialtyva padidinti Politiniam biurui atly-

ginimus? Žmonės visa tai vienaip ar kitaip sužino, nusišlėpti neįmanoma. Mano duktė darbovietėje gauna nusipirkti vieną gabalėlį muilo per mėnesį, užtenka vargais negalais. Kai žmona, po dvi tris valandas kasdien varsto parduotuvių duris ir negali gauti elementariausių dalykų šeimai pamaitinti, net ji – santūri, rami – ima nervintis.

Žinoma, niekur ta mūsų nomenklatūra nepabėgs, teks jai ir vilas atiduoti, ir prieš žmones atsakyti už tai kad rankomis, kojomis ir dantimis įsikibę laikėsi savo gerovės. Jau ir dabar jiems tenka mokėti už tą nomenklatūrinę didybę: partinių ir tarybinių funkcionierių pralaimėjimas rinkimuose – kaip tik ir yra pirmas signalas. Jau ir dabar jie priversti nusileisti liaudies reikalavimams. Tačiau tos nuolaidos daromos taip sunkiai, taip nenoriai: gerovės nieku būdu nenorima atsisakyti, griebiamasi įvairiausių gudrybių, kartais net apgaulės, kad tik tas procesas būtų pristabdytas.

Neseniai Ryžkovas pareiškė, kad nebebus maisto davinių, kad specparduotuvė Granovskio gatvėje uždaryta. Parduotuvė iš tikrųjų uždaryta, o davinius kaip gaudavo, taip ir gauna, tik dabar jie skirstomi per užsakymų skyrius. Viskas liko kaip buvę. Partinių ir tarybinių vadovų, ministrų, akademikų, laikraščių vyriausiųjų redaktorių ir kitų didelių viršininkų vairuotojai prisikrauna regztukus delikatesų, sudeda į juodų automobilių bagažines ir veža šefams namo.

PIRKDAMI AR PARDUODAMI NAMUS FLORIDOJE

Ft. Lauderdale ir kitose Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ CAPĄ, Century 21 - Choice Realty. Tel. (305) 943-0946 arba 1-800-462-3028.

TRAVEL AGENTS INTERNATIONAL

Van Aken Center, 20320 Farnsleigh Road
Shaker Heights, OHIO 44122

Specialios ekskursijos į Lietuvą
Birželio 26 – Liepos 9 d.
(Maldininkų / Pilgrimage grupė)

...

Liepos 24 – Rugpj. 6 d.
"IV Pasaulio Lietuvių Sporto Šventė"

Smulkesnei informacijai skambinkite
Ritai Staškutei – 991-3321



ANTANAS JUODVALKIS – ŽURNALISTAS LAUREATAS

Antanas Juodvalkis, JAV LB kultūros tarybos sprendimo komisijos išskirtas, kaip 1990 m. geriausias žurnalistas ir apdovanotas premija. Dirvos skaitytojai, neabejoju, kad jį, kaip ilgametį Dirvos bendradarbį, kruopščiai teikusių mūsų lietuviškojo gyvenimo apybraižas, reiškusių savo pastabas, gerai pažįsta. Šia proga duodame keletą Antano Juodvalkio asmens bruožų.

Antanas Juodvalkis gimęs 1912 ežerais, ežerėliais išgražintame Zarasų krašte. Jo tėvai, mažžemiai ūkininkai, augino septynis vaikus. Antanas iš mažens veržėsi į mokslą. Tėvai pritarė, nors materialiniai ištekliai buvo menki, tad visa šeima turėjo pakelti mokslo išlaidas.

Baigęs Zarasų komercinę gimnaziją, gavęs tarnybą, nusikėlė į Mažeikius. Po dviejų metų persikėlė į Kauną ir studijavo Vytauto Didžiojo universitete (1934-38) ekonomiką, drauge dirbdamas Taupomose Valstybės Kasose.

Sovietams okupavus Lietuvą, Antanas nukilo į Panevėžį ir dirbo buhalteriu Lietuvos Cukraus Bendrovės fabrike. Iš ten (1944) pasitraukė į Vokietiją ir ilgesnį laiką gyveno Bavarijoje. 1949 m. atvyko į JAV ir ap-

sistojo East Chicagoje, dirbdamas Inland Steel Co. Išėjęs į pensiją, persikėlė ir įsikūrė Marquette Parke, Chicagoje, kur ir šiuo metu gražiai laikosi.

Antanas Juodvalkis nuo pat jaunystės reiškėsi visuomeniniame gyvenime. Gimnazijoje – Jaunosios Lietuvos moksleivių ratelio narys, vėliau Jaunosios Lietuvos kaimo / miesto tautinės jaunomenės eilėse, o studijų metais aktyvus neolituanas, junjorų tėvūnas, Korp! vicepirmininkas. Okupacijų metais aktyvus rezistentas, 1941 m. sukilimo dalyvis.

Vokietijoje veikė Tremtinių draugijoje, L. Raudonajame Kryžiuje ir kt. Amerikoje – ALTS East Chicago skyriaus vienas iš steigėjų, valdybos narys, pirmininkas, kaip ir ALTos skyriaus valdybos narys, LB apylinkės valdyboj, penkis metus kruopščiai vedė sekretoriatą. Korp! Neo-lithuania Chicagoje ilgametis vald. narys, išdininkas; 1981-83 m. vyr. valdybos pirmininkas. Lietuvos Žurnalistų S-gos Daužvardžio Fondo vicepirmininkas, Lietuvių Fondo vald. narys ir informacijos vadovas jau keliolikti metai...

Antanas Juodvalkis plunksnos darbo, kad ir korespondencijoms, ėmėsi gyvendamas East Chicagoje, o persikėlęs į Marquette Parką išsiskleidė visu platumu. Pas taruoju metu jis rašo: Dirvoje, Drauge, Darbininke ir kitose periodikoje. Savo raštais dalyvavo: (knygose) Tautinės minties keliu, Bėgome nuo teroro, Lietuvių fondas, Naujoji Viltis ir kt.

Kaip žurnalistas buvo išskirtas: Korp! Neo-lithuania ir ALTS Chicagos skyriaus, apdovanojant J. Zikaro "Knygnešio" skulptūros rep- (Nukelta į 7 psl.)

PIRMOSIOS KREGŽDĖS IŠ LEDYNŲ IR KARPATŲ KALNŲ

Henrikas Stasas

Lietuva ir išeivija nepaprastai nudžiugo sužinojusi, kad dvi panašaus istorinio likimo tautos, ryžtingai ištisė mums diplomatinę ranką. Islandija pripažino Lietuvos respubliką ir jos teisėtą vyriausybę. O Čekoslovakija tuoj į Vilnių siųs savo vyriausybės atstovą, kuris atliks ambasadoriaus pareigas.

Čekoslovakiją daugumas pažįstame, ypač iš nepriklausomybės laikų, kada mus su šia tauta rišo kultūriniai ir ekonominiai santykiai. Tuo tarpu Islandija daugeliui vis dar, galima sakyti, terra incognita, nes turizmas tik pastaraisiais metais ten buvo intensyviau plečiamas. Tad norėčiau, bent panoraminiai, iš arčiau pažvelgti į šią salą ir jos garbingą tautą. Vilniuje, Islandijos garbei, skirta viena gatvė.

Ne vieną kartą teko šią salą praskristi ir iš oro ji man visada atrodė lyg milžiniška ledo piramidė, išprausta tarp dangaus ir vandens, plūduriuojanti siauriniame Atlante.

Geologų aiškinama, kad sala atsiradusi jau prieš 15 mil. metų veikiant vulkanams. Ir šiandien ten dar pri skaitoma iki 200 vulkanų, kurių dalis aktyvi ir išverčia masės degančios lavos. Toks yra Krafla vulkanas, kuris visai neseniai, 1979 metais pabudo iš ilgo 300 metų miego, ir pridarė kraštui nelauktų nuostolių.

Šalia ugnikalnių saloje iškyla lyg milžiniškos piramidės ledynai. Šie slinkdami išraižė salos pakrantes ir papuošė jas fantastinio grožio fiordais. Ledynai tirpdami išsilieja sriaunomis upėmis, kurių vanduo vietomis krenta į bedugnę ir sudaro fantastinius krioklius. Kitur, tiesiog nuo kalnų, vanduo krenta žavingom kaskadom. Taigi turistiniu požiūriu gamta įdomi, tiesiog užburianti, bet krašto gyventojams ji žiauri ir jie nuolat su ja turi kovoti. Tačiau nežiūrint žiaurios gamtos, žmonės ten gyvena jau nuo 830 metų po Kr.

Pirmieji šią salą pasiekė norvegų vikingai. Norvegai pirmieji ją ir kolonizavo. Vėliau čia atsikėlė danai ir kiti skandinavai. Iš įvairių ateivių mišinio ir gimė dabartinė Islandijos tauta, kuri sukūrė ir savitą kultūrą bei gyvenimo būdą. Tik savos nepriklausomos valstybės salos gyventojams ilgai nepavyko sukurti.

Viduramžiais į salą atsi-
kėlė misijonieriai ir atvežė gyventojams naują tikėjimą – krikščionybę. Tai vyko

apie 1000 metus po Kr. Plėsti krikščionybę čia nebuvo lengva, nes gyventojai buvo stipriai prisirišę prie savo pagoniško tikėjimo. Tačiau pagonių vadai fizinio pasipriešinimo prieš misionierius neišsukė. Priešingai, jie sutiko su misijonieriais taikiu būdu išspręsti šį klausimą.

Susirinkę bendram pasitarimui jie pavedė vyriausiam įstatymų žinovui šį klausimą išspręsti. Šis momentas smulkiai aprašomas vienoj iš sagų (istoriniam padavime) Islandijos tautinio epo knygoj. Ten sakoma, kad vyriausias įstatymų žinovas pasiūlęs tokį kompromisą. Būtent, jis nori vienai dienai pasitraukti iš pasitarimo į vienutę, kur jis niekeno netrukdomas, galės rimtai reikalą apsvastyti. Taip sekančią dieną jis sugrįžo atgal į pasitarimą ir pranešė susirinkusiems savo sprendimą. Jo sprendimas buvo, kad kiekvienas Islandijos gyventojas oficialiai privalo priimti krikščionybę ir krašte tuo klausimu turi veikti vienas įstatymas. Žinoma, neoficialiai, kiekvienas gali praktikuoti ir senąją religiją.

Taip krikščionybė saloje plito be incidentų, o kartu su ja ir vakarų kultūra. Ypač viduramžiais, islandiečiai pasiekė gana aukštą kultūros laipsnį, kuris daugiausia reiškėsi literatūroj. Tuo metu kaip tik žydėjo eddos poezija ir kita skandinavų kūrybos šaka sagos –istorinių padavimų kūryba. Be to, islandiečiai sukūrė gausią tautosaką.

Folkloras ir dabartiniais laikais labai gyvas saloje, ne tik knygoje, bet ir kasdieniniame gyvenime. Jie nepaprastai laikosi savo papročių ir įsitikinimų, kurie kartais atrodo net juokingi.

Štai didelė tautos dalis dar ir šiandien tiki, kad kur tai kalnuose egzistuoja slapukų gentys. Pagal Reykjaviko universiteto tyrimus, net 55% taip įsitikinę. Apie vadinamus huldufolks, t.y. slapukus jie yra sukūrę net įdomią legendą. Štai kartą Dievas, rojuje lankęs Ievą, ten rado ją beprausiant vaikus. Tačiau Ieva Dievui rodė tik tuos vaikus, kuriuos buvo jau nupraususi. Nepraustų neparodė. Dievas tada labai užpyko ir tarė: "Kadangi tu dalį vaikų nuo manęs paslėpei, tai linkiu, kad ir žmonės jų niekad nematytų".

Nors tauta 600 metų buvo po svetimu jungu, tačiau nepalūžo ir stebėtinai išlaikė savo tautinę kultūrą.

Pirmas laisvės judėjimas prasidėjo tik 1830 metais, ka

da jie mėgino išsivaduoti iš danų dominavimo. Tačiau ši svajonė realizavosi tik po antrojo pasaulinio karo – 1944 m.

Laisvėje Islandijos tauta iki šių dienų išaugino tik dvi generacijas. Kitų tautų valdoma ji išugdė savyje savotišką charakterį ir savotišką pažiūrą į gyvenimą. Ji niekad nekariavo ir neturėjo savos kariuomenės. Be to, visą laiką gyveno izoliuota nuo pasaulio.

Tad nenuostabu, kad jaunai valstybei įstojus į NATO organizaciją, krašte kilo nerimas ir demonstracijos. Ypač tauta jautėsi nejaukiai, kai amerikiečiai ten įkūrė savo karinę bazę su 6000 kareivių.

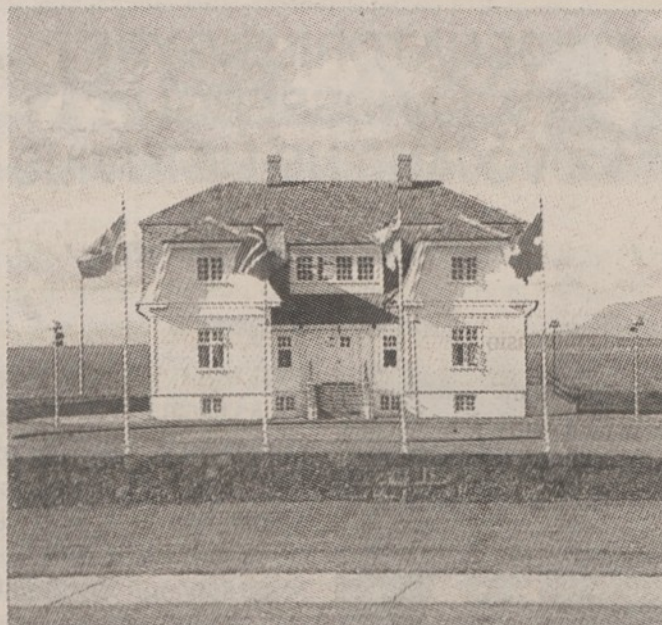
Paskutinė staigmena islandiečiams buvo prez. R. Reageno susitikimas su Gorbačiovu Reykjavike. Ištikrųjų islandiečiai galėjo tuo įvykiu didžiuotis, kad jų kraštui suteikiama tokia garbė, bet atsižvelgiant į jų charakterį, jie buvo nepatenkinti. Vienas jų žurnalistas net išsireiškė, kad mes, izoliuota tauta, daug svetimų savo krašte nemėgstam.

Šių dienų gyvenimas priverstė juos pakeisti savo konservatyvų būdą. Atsižvelgiant į reikalavimus, jie turėjo ieškoti efektyvesnių būdų, norėdami išlaikyti vakarų pasaulio gyvenimo lygį. Tokiu būdu krašte išsivystė turizmas, prekyba ir kitos pragyvenimo galimybės.

Kelionių biūrai šiandien siūlo lankyti jų kraštą, siūlo įvairias grupines išvykas į ledynus, į šniokščiančių geizerių laukus, į gilius fiordus. Jau seniai veikia Islandijos oro linija (Icelandair), kuri, kiek žinau, yra pigiausia tarp New Yorko ir Luxenburgo.

Į Islandiją daug kas vilioja... sostinė Reykjavikas ir pasakiška krašto gamta. Reykjavikas, kuris 1900 metais, su visais aplinkiniais kaimais, turėjo vos 1000 gyventojų, šiandien išaugęs į vidutinio dydžio miestą su daugiau kaip 100.000 gyventojų. O iš viso Islandijoje tėra 252.000 gyventojų. Sostinė turi visas galimybes priimti vakarų pasaulio turistus, nes turi gerus viešbučius, kultūrines ir kitas pramogas. Mieste veikia geras teatras, simfonijinis orkestras, keli muziejai ir kitos kultūrinės įstaigos. Įdomūs prekybiniai centrai, kur galima įsigyti, palyginus, pigiai grynų vilnos megztukų, įvairių audinių, suvenyrų.

Miestas ypač rūpinasi kultūrine veikla, skirdamas



Islandijos pagarsėjęs viešbutis, kuriame JAV prezidentas R. Reagan deryboms buvo susitikęs su Sovietijos Gorbačiovu

teatrui ir koncertams daug dėmesio bei lėšų. Tam labai palanki dabartinė valstybės prezidentė Vigdis Finnbogadottir, nes pati buvusi Reykjaviko miesto teatro direktorė.

Iš šio panoraminio žvilgsnio į salą ir jos tautą, galim susidaryti įspūdį, kad islandiečiai ir sunkiausiose gamtos sąlygose bei priespaudoj, sugebėjo ne tik išlikti, bet ir progresuoti. Jie nepalūžo nuolatinėse kovose su gamta, bet priverstė gamtą jiems tarnauti. Štai, geoterminė šiluma pajungta žmonių gerovei šildydama tūkstančius namų, ištisus ūkius po stiklu, kur auginamos daržovės, gėlės ir kiti augalai. O laisvė gražino šią žvejų, žemdirbių ir aviganių tautą į pažangos ir civilizacijos laimėjimų pasaulį.

ANTANAS JUODVALKIS..

(Atleita iš 6 psl.)

lika (P. Vebros darbas), Korp Neo-lithuania apdovanotas Korp! žiedu, Lietuvių Fondo apdovanotas žymeniu ir \$1,000 premija, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos – spaudos darbuotojo premija \$500.–

Dirva sveikina 1990 metų žurnalistą laureatą ir jungia geriausios sėkmės tiek asmeniškame gyvenime, tiek plunksnos darbuose!

Mečys Valiukėnas

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ



DVI KELIONĖS Į LIETUVĄ
PER RYGĄ
IŠ BOSTONO ir NEW YORKO
– lėktuvo kainos ten ir atgal.

\$801.00 PER KOPENHAGĄ:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 30 dienų
prieš išskridimą;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos,
ilgiausiai 21 diena.

\$855.00 PER HELSINKI:

Sąlygos: Oro bilieto pirkimas 21 dieną
prieš išskrendant;
Kelionės ilgis: mažiausiai 7 dienos,
iki 90 dienų.

Šiais skrydžiais gali pasinaudoti
asmenys vykstant į Lietuvą su iškvietais
ir tie, kurie nori keliauti privačiai.

1991

KELIONĖS Į LIETUVĄ

Nuo 7 iki 14 dienų Lietuvoje
19 įvairių maršrutų

Dauguma kelionių aplenkia Maskvą.
Maršrutai įdomūs – Šv. Velykos Lietuvoje,
Šiluvos Atlaidai, kelionė laivu
Baltijos Jūroj, Lietuva, Kopenhaga,
Varšuva, Helsinkis

KAINOS nuo \$1145.00

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams, kreipkitės į

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4 NEWTON, MA 02164
Tel. 617-965-8080 Fax 617-332-7781

SENATORIUS GYRĖ V. LANDSBERGĮ IR KOVOJANČIUS LIETUVIUS

Iš minėjimo New Yorke

Jonas P. Lenkaitis



Senators D'Amato, tik grįžęs iš Lietuvos, kalba minėjimo dalyviams.

L. Tamošaičio nuotr.

Vasario 17 d., sekmadienį, Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 73 metų minėjimas buvo ruošiamas: Tautos Fondo, Lietuvių Bendruomenės N.Y. Apygardos valdybos ir Amerikos Lietuvių Tarybos bendromis pastangomis. Prasidėjo pamaldomis Apreiškimo parapijos bažnyčioje, kurias laikė vysk. Paulius Baltakis, OFM. Jam talkino penki kunigai. Jis taip pat pasakė reikšmingą pamokslą. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas Gintarės Bukauskienės. Religinėms iškilmėms pasibaigus, visi važiuo į Kultūros Židinį, kur laukė parengti šilti užkandžiai, o trečią valandą turėjo prasidėti iškilmingasis minėjimas su menine dalimi.

Šių metų minėjime ruošimo atsakomybė teko Lietuvių Fondo pirmininkui Jurgiui Valaičiui. Jis ir pradėjo minėjimą trumpa kalba, kurią sekė vėliau pagerbimas, J.E. vysk. Pauliaus Baltakio, OFM, prasminga malda, sugiedojimas Amerikos ir Lietuvos himnų bei Žuvusiųjų pagerbimas.

Aktoriai Rasa Alan Kazlienė ir Arūnas Čiuberkis scenoje išpūdingai perskaitė kruvinąjį sekmadienį Vilniuje nužudytų asmenų sąrašą. Tada buvo prieita, prie tokio mis progomis neišvengiamo laikotarpio, tai politinių įstaigų, rinktųjų, paskirtų arba į politinės įstaigas ar pareigas besitaikstančiųjų, scenoje pasirodymo laikas. Visi jie rankose laikė susuktą popierio gabalą ir vienas už kito išsirikiavę laukė savo eilės, kad tos ar kitos įstaigos vardu, nuo scenos, perskaičytų ten parašytą tekstą. Tekstai ir jų mintys buvo įvairios, tačiau visi jie buvo

užvardinti žodžiu "PROKLAMATION", ir pirmasis sakinio žodis buvo "Whereas". Juos sekė sveikinimai. Asmeniškai sveikino estų ir latvių atstovai, o raštu lenkų bendruomenės pirmininkas New Yorke. Po jų kalbėjo L.B. New Yorko Apylinkės pirmininkas Vytautas Alksninis.

Buvo pakviestas ir atvyko JAV senatorius Alfonse D'Amato, kuris tik prieš 24 valandas buvo grįžęs, aplankęs Lietuvą, Latviją, Estiją, o iš ten, jo žodžiais tariant, vyko aplankyti Kremliaus "mešką" ir Jeltsiną. Jo žinios, nors jau girdėtos, skaitytos ar matytos, bet vėl kartojant buvo malonu girdėti iš ten tik

grįžusio asmens. Jis gyrė Vytautą Landsbergį ir lietuvių, ginančius ir žūstančius už savo kraštą ir principą, būti laisvais. Gyrė spaudos ir žodžio laisvę ir teisę būti nepriklausomais bei visokiomis priemonėmis ir būdais greičiausiai atsikratyti komu-

nistinės vergijos. Tai buvo kalba kurios lietuviai tikėjosi ir noriai klausėsi. Toliau jis pareiškė, kad grįžęs į Washingtoną, vasario 19 d. įteiks Amerikos Senatui balsuoti rezoliucijos projektą, kad JAV prezidentas pripažintų dabartinę Lietuvos Vyriausy-

bę ir kad apribotų ar visai panaikintų Sovietų sąjungai leistus kreditus.

Nežiūrint, kad kalbos stilius ir forma nesiskyrė nuo priešrinkiminės kalbos būsimiems balsuotojams, ji buvo 18 kartų pertraukta ploji-

(Nukelta į 9 psl.)



New Yorke įvykusio Vasario 16-tosios minėjimo svečiai ir rengėjai. Iš kairės: Arūnas Čiuberkis, Rasa Allan Kazlienė, Latvių atstovas, Alfonsas Marcelinas, Vytautas Alksninis, Vaclovas Kleiza – Lietuvos garbės konsulas Chicagoje, Angelė Kiaušaitė, Walter Vard – New Yorko miesto tarybos narys, vysk. P.A. Baltakis, Frances Covalsky Kavaliauskaitė, Dr. Jokūbas Stukas, Asta Krikščionaitė, Jurgis Valaitis.

*"Lietuva mūsų laukia.
Mes būsime kartu su tauta!"*

ŠALFAS S-GOS CENTRO VALDYBA

SPECIALI KELIONĖ Į LIETUVĄ

Išvykstame iš New Yorko liepos 22. Grįžti galima rugpjūčio 6 arba 13 d. Kelionė taikoma pasaulio lietuvių sportinių varžybų dalyviams. Kviečiami ir svečiai – nesportininkai.

Visas lėktuvas liepos 22 yra paimtas vien lietuviams Skrydžio kaina 899 dol. tiems, kurie prisiųs pradinį mokestį iki kovo 15 d. Užsirašiusiems po kovo 15 d. kaina bus 999 dol.

Skrydis yra iš New Yorko į Rygą, be pernaktavimo. Galima paimti vien skrydžius arba ir pilną "package" – viešbučiai, maistas ir t.t.

Prašykite brošiūros.

Skrydis garantuojamas gavus 200 dol. pradinį mokestį. Drauge siųsti keliautojo vardą, pavardę, adresą, telefoną ir grįžimo datą (rugs. 6 ar 13).

VYTIS TRAVEL
2129 KNAPP ST.
BROOKLYN NY 11229
TEL 718 - 769 - 3300
FAX 718 - 769 - 3302

KĄ DARĖM, KO NEPADARĖM IR KĄ REIKIA GERIAU DARYTI

IŠ VASARIO 16 MINĖJIMO CLEVELANDE

Pranas Joga

Clevelando ir apylinkių lietuviai vasario 17 d. minėjo 73-jų metų Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukaktį. Prisirinko pilna salė, kurių tarpe daug jaunų veidų.

Programoje buvo numatyti du kalbėtojai: Paul A. Goble, JAV State departamento pareigūnas ir Viktoras Nakas, Lietuvių Informacijos centro vedėjas Washingtone. Pirmajam negalėjus atvykti, V. Nakas kalbėjo angliškai ir lietuviškai.

Paskaitininkas, kalbėdamas angliškai pastebėjo, kad 50 metų Lietuvoje istorija buvo užšaldyta. 1988 metais, pasinaudojant Gorbačiovo režimo suminkštėjimu, pasirodė Lietuvos spaudoje istorinės žinios. Prieš tai tik išeivijos lietuviai buvo istorinių faktų skelbėjai. Lietuvos istorija pasiekdavo Lietuvą radijo bangomis. Taip pat, išeivija prisidėjo prie okupacijos nepripažinimo politikos tęstinumo.

Išeivijos lietuvių misija yra padėti Lietuvos nepriklausomybės atgavimui. Politikoje naudojama pragmatizmas ir moralė. JAV prezidentas G. Bush naudoja pragmatizmą Gorbačiovo atžvilgiu ir moralinį lūpų patarnavimą Lietuvai. Kaip atrodo, JAV prezidentas jau pradeda suprasti Nepriklausomos Lietuvos idėją. Mes turime tęsti spaudimą JAV prezidentui, kad jis nenusigrežtų nuo pradėtos akcijos.

Gorbačiovas mato Sovietų Sąjungos, pasilaikant teritoriją, kad išgelbėtų komunizmą, žinoma, naudojant jėgą.

V. Landsbergis mato nepriklausomas Pabaltijo valstybes, paliekant kitas respublikas laisvam apsisprendimui. Jis siekia taikaus pasaulio gyvenimo.

Toliau, prelegentas kalbėjo lietuviškai. Jo mintis galima susumuoti sekančiai:

1. Didžiulė dauguma Lietuvoje pritaria Nepriklausomybės siekimams.

2. Lietuviai yra praradę baimės jausmą. Tai matėme iš š.m. sausio 13 dienos įvykių.

3. Lietuviai turi sąjungininkų pačioje Sovietų sąjungoje. Tai parodė 300,000 žmonių minia demonstracijomis Maskvoje. Taip pat yra padaršinančių ženklų, kad ir vakarų valstybės pradeda į Lietuvos įvykius žiūrėti ne kaip Sovietų sąjungos vidaus reikalą, bet kaip į tarptautinės bendruomenės narį.

4. Dėl mums nesuprantamų tikslų, žurnalistams bu-

vo duoti leidimai važiuoti į Lietuvą prieš pat sausio 13 įvykius. Greitas ir vaizdus žinių teikimas vakariečiams parodė tikrąjį Gorbačiovo veidą. Tas tikrai padėjo Lietuvai. Jei anksčiau kai kam okupacijos nepripažinimas atrodė tik simbolinis, tai šian dien jis yra realybė.

5. Išeivijos lietuvių veikėjai buvo pasiskirstę į grupes ir nelabai pajėgė išeiti iš savo parapijos ribų. Nuo 1989 metų reikalai pradėjo keistis. Dabar nelaikas vieni kitus kaltinti, kad nebuvo bendro darbo. Reikia kritiškai žvelgti ir į buvusius trūkumus.

a) Gimę už JAV ribų bijojome išeiti į plačiąją amerikiečių visuomenę.

b) Lietuvos nepriklausomybės idėja, nors ir nekalbant viešai, buvo laikoma nerealia.

c) Neturime planingo darbo, koordinacijos, profesionalų ir finansų.

6. Atėjo laikas persigrupuoti ir išeiti į JAV politinę areną.

1991 metais, bene svarbiausias įvykis, bus JAV LB Tarybos rinkimai. JAV LB Tarybai ir Valdybai reikia žmonių, kurie jaustųsi laisvai tarp lietuvių ir nelietuvių, kurių politinis išeities taškas būtų ne santykiai tarp veiksmų, o veikla Amerikos plačioje visuomenėje.

7. Reikia metams o gal dvejiems, skirti pirmenybę Lietuvos reikalams. Čia turi išeiti ir finansiniai ištekliai.

8. Lietuvoje žmonės, metę savo tiesioginius darbus, skuba padėti vyriausybei. Mums čia gyvenantiems yra visa eilė galimybių padėti Lietuvai. Geri ženklai buvo parodyti praėjusiais metais.

Siuntėme į Lietuvą knygas, vaistus, rūbus ir kitą paramą. Lankėme valdžios pareigūnus, siuntėme laiškus ir telegramas, rengėme demonstracijas. Atsirado visa eilė grupių, kurios dirbo be plano ir finansinių išteklių. Tik veikloje buvo kreipta mažai dėmesio į turinį.

9. Reikia ir toliau tęsti veiklą planingai ir vieningai.

JAV prezidentas yra vertas taiklios, aštrios kritikos. Vieni jam pataikaujame ir sudarome vyriausybės narių tarpe išpūdį, kad esame patenkinti. Kiti einame į isteriką. Šie veiklos keliai yra nenaudingi. Tie, kurie pataikauja yra laikomi vyriausybei naudingi kvailėliai, o isterikai laikomi storžieviais ir su jais nenorima leisti į rimtas diskusijas.

10. Mes kovojame idejiniais ginklais. Turime budriai sekti ir demaskuoti klaidingą sovietų informaciją. Lietuva nėra nusistačiusi prieš Sovietų sąjungos permainas. Ji yra nusistačiusi prieš KGB, komunistų partiją ir jas remiančią kariuomenę. Besilankydami JAV ištaigose sudarome išpūdį, jog yra reikalaujama amerikiečiams pasirinkti Lietuvą arba Sovietų sąjungą. Tokios interpretacijos pasėkoje JAV prezidentas atsuko nugarą į Lietuvos reikalus. Padarytas meškos patarnavimas.

11. Lietuva nėra rojus ir jos vadai angelai, bet mes galime daug ko iš jų pasimokyti: ryžto atstatyti Lietuvos nepriklausomybę, susivaldymo, pakantrumo. V. Landsbergis 1990 metų rudenį pranašavo, kad Lietuvos tikslai gali būti užgniaužti. Sovietų imperija pradėjo braškėti. Gorbačiovas mano, kad tan-



Vasario 16-os minėjime paskaitą skaitęs A. Nakas ir minėjimo eigą pranešinėjusi V. Lenkauskaitė.

V. Bacevičiaus nuotr.

kais apsistačius bus galima išlaikyti griūvančią imperiją.

12. Paskutiniai įvykiai, iš šalies žiūrint, atrodo teigiami. 90 procentų balsavusių Lietuvoje pasisakė už nepriklausomybę. Islandija ir Čekoslovakija kalba apie diplomatinį santykių. JAV pareigūnai nebevengia pavartoti nepriklausomybės žodį vietoje laisvo apsisprendimo, žadama tiesioginė humanitarinė parama. Tačiau, būtų klaidinga šiems įvykiams suteikti per didelį svorį, nes nepašalina imperinį pavojų Lietuvai. Yra dvi galimybės: Kremlius gali atsižadėti Pabaltijo ir susikontcentruoti išlaikymui Ukrainos ir Rusijos respublikų, arba panaudojant žiaurias priemones, Pabaltijo valstybėse duoti pavyzdį kitoms respublikoms. Tokioje aplinkoje

reikia, kad auka Lietuvai būtų mūsų aukščiausias prijo-ritetas.

Minėjimo programoje buvo ir oficialioji dalis, kuri kartojasi metai iš metų. Gau ta, taip vadinamos proklamacijos iš Ohio valstijos gubernatoriaus, Cuyahoga apskrities komisierius, Clevelando miesto majoro, Clevelando miesto patarėjų ir Euclido miesto vadovybės.

Minėjamą pagerbė savo atsilankymu bent porą Ohio valstijos seimelio narių, latvių, estų, lenkų ir kroatų organizacijų atstovai.

Minėjimas baigėsi trumpa Clevelando vyrų choro, vadovaujamo muz. Raimundo Kavaliausko, programa.

Minėjimą rengė ALT'o Clevelando skyriaus ir JAV LB Clevelando apylinkės valdybos.

IŠLEIDO SAVO APLINKRAŠTĮ

Praėjusių metų rudenį įsisteigusi A.P.P.L.E. (American Professional Partnership for Lithuanian Education) bendrija, pradėjo leisti savo aplinkraščių anglų kalba A.P.P.L.E. Report to the Corps. Pirmasis aplinkraščio numeris išėjo š.m. sausio mėnesį. Ji redagavo A.P.P.L.E. bendrijos direktorės Jūratė Krokytė – Stirbienė ir Vaiva Vėbrautė – Gust.

Šiame, keturių puslapių apimties leidinyje, apibūdintos bendrijos susikūrimo sąlygos, nurodytos pagrindinės veikimo gairės, aprašyti jau atlikti darbai, suteikta informacija apie Amerikos mokytojų vasaros seminarą Lietuvoje.

Numatoma ir sekančiuose šio aplinkraščio numeriuose išsamiai aprašyti jau įvykdytus projektus ir apibūdinti ateities darbus bei planus. Straipsnių eilutėse bus dalijamasi mintimis apie Lietuvos švietimą, pedagogiką, psichologiją.

Skaitytojai yra mielai kviečiami siųsti savo pasiūlymus ir pasisakymus rūpimais Lietuvos švietimo klausimais.

Mieli skaitytojai, norintys ateityje įsigyti šį aplinkraščių prašome rašyti:

A.P.P.L.E.

P.O. BOX 1370

West Hartford, CT 06107

Raimonda Rukšienė



Parengime susitikę keturi menininkai. Iš kairės: prof. G. Purlys, Čiurlionio ansamblio dirigentas, vėl atvykęs iš Klaipėdos chorą paruošti Dainų šventei, Čiurlionio ansamblio pirmininkas V. Plečkaitis, pianistė L. Šarkaitė ir smuikinininkas T. Vileikis.

V. Bacevičiaus nuotr.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

MARGUTIS PRADĖS ŠEŠIASDEŠIMTUOSIUS METUS

Antano Vanagaičio įsteigta Margučio radijo laida plačiai informuoja savo klausytojus apie vėliausius įvykius Lietuvoje. Margučio laidose girdimi telefoniniai pranešimai ir pasikalbėjimai visuomeninėmis, kultūrinėmis, politinėmis ir kitomis temomis. Ypatingai vertinamos skubiai perduodamos žinios iš Lietuvos. Margučio klausosi įvairaus amžiaus asmenys. Tačiau didžiausio dėmesio ir paramos susilaukiama iš vyresnės lietuvių kartos.

Neseniai Margučio pasitangomis Jaunimo centre buvo parodyta iš Vilniaus atvežta Kruviniojo sekmadienio įvykių vaizdajuostė ir tų įvykių foto nuotraukos. Prie įėjimo surinkti pinigai, atskaičius nedideles išlaidas, buvo perduoti JAV LB įsteigtam fondui, Vilniuje žuvusių už

Lietuvos laisvę šeimų narių paramai. Šiam tikslui buvo paskirta \$1,405.50.

Margučio radijo laida, kuriai vadovauja Petras Petrutis, šių metų balandžio 11 d. pradės 60 veikimo metus. Šių metų kovo 10 d. Margutis rengia aukšto lygio koncertą. Programą atliks Amerikos lietuviams mažokai pažįstama talentinga dainininkė Jina Varytė – sopranas ir pianistas – virtuožas Povilas Stravinskas. Solistei akompanuos Manigirdas Motekaitis.

Sol. Jina Varytė pirmą kartą pasirodė praėjusių metų kovo 11 d., Margučio surengtame Antano Vanagaičio gimimo 100 metų sukakties minėjime, padainuodama keletą A. Vanagaičio sukurtų dainų. Ji studijavo dainavimo privačiai, o taip pat Cur-

tis muzikos institute ir Juiljard muzikos mokykloje bei kitur. Bakalauro ir magistro laipsnius įsigijo Northwestern universitete. Dabar dėsto dainavimą Northwestern universitete, Barat kolegijoje ir kitose mokyklose.

Povilas Stravinskas yra vienas ryškiausių Lietuvos pianistų. Mokytis pradėjo Vilniaus M.K. Čiurlionio meno mokykloje, o vėliau tobulinosi Maskvos centrinėje muzikos mokykloje. 1976 m. baigė P. Čaikovskio valstybinę konservatoriją Maskvoje ir aspirantūrą prof. J. Miltšteino klasėje.

Visi kviečiami atsilankyti į Margučio rengiamą koncertą, kuris bus kovo 10 d. 3 val. p.p. Jaunimo centre. Prie koncerto jungiamas ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo vienerių metų sukakties minėjimas.

M. Kl.

SENATORIUS GYRĖ...

(Atkelta iš 8 psl.)

mais, kelis kartus klausytojams atsistojus. Užbaigus Lilė Milukienė ir Aldona Mackevičienė, ji, kaip kvieslį, perrišo gražia, plačia lietuviška juosta. Kalba užtruko 20 minučių. Užbaigęs tuoj atsisveikino ir išvyko garsių plovimų palydėtas.

Pagrindinei kalbai buvo pakviestas Lietuvos generalinis garbės konsulas Chicagoje, Vaclovas Kleiza. Jis skaičiais palygino Amerikos lietuvių entuziazmą 1918 metais su dabartiniu, reikalaujant Lietuvos valstybės pripažinimo. Tada amerikiečiai iš viso nežinojo kur yra ir kas toji Lietuva, kalbėjo jis, o su ja supažindino lietuvių daugumoje beraščiai emigrantai. Dabar mums talkina pasaulio spauda, tęsė toliau kalbėtojas. Jis ragino visus suaktyvinti veiklą, nes tėvynėje už laisvę kovojan-

tiems ir už ją žūstantiems lietuviams, mūsų moralinė parama labai reikalinga.

Kalba buvo gerai parengta ir puikiai klausytojams perduota. Plovimams nustojus buvo perskaityta minėjimo dalyviams balsuoti parengta rezoliucija Amerikos prezidentui, senatui ir atstovų rūmams bei jų nariams, prašant pripažinti dabartinę Lietuvos vyriausybę ir dėti pastangas, kad būtų iš Lietuvos teritorijos atitraukta Sovietų kariuomenė. Ją perskaitė programos pravedėja Viktorija Garbauskaitė ir minėjimo dalyvių priimta plovimu. Tuo ir buvo užbaigta pirmoji dalis po kurios sekė trumpa pertrauka.

Red. pastaba: Apie minėję dalį, kaip ir apie kitur vykusius Vasario 16 minėjimus, skaitysime sekančiam Dirvos numeryje.

PIRMĄ KARTĄ AMERIKOJE

LIETUVIŠKO KINO FESTIVALIS

Programoje: Geriausi Lietuvos Kino Studijos paskutiniųjų metų filmai; kūrybiniai susitikimai su žymiais Lietuvos kino meno veikėjais, autoriais, režisieriais.

SUGRĮŽIMAS

Jaudinanti Sibiro kankinių istorija. Filme pasakojama apie nelaimes, badą, žmonių kančias, žudymus, kuriuos teko patirti 400,000 lietuvių, 1941–1953 m. ištremtų į Sibirą.

DOSJE (BYLA)

Filme, kaip teismo byloje, parodyti nuostoliai Lietuvos Respublikai ir jos piliečiams, patirti sovietinėje okupacijoje, pradedant 1940 m., kai į Rusiją buvo išvežtas Lietuvos auksas, pinigai bei kitas turtas, ir baigiant 1990 m. ekonomine blokada.

ROMAS KALANTA

1972 m. gegužį susidegino devyniolikmetis Romas Kalanta. Tai buvo pirmoji tautinio protesto akcija visuotinės baimės metais. Filmas pasakoja apie jauną lietuvių tautos didvyrį.

DAR SYKĮ — LIETUVA

Filmas pasakoja Lietuvos psichologinio, tautinio ir valstybinio atgimimo istoriją, supažindina su pagrindiniais politiniais, dvasiniais ir religiniais Lietuvos atgimimo veikėjais. Filmą sudaro 4 dalys: Respublika, Sąjūdis, Auka, Visi kartu.

BILIETAS Į TAJ-MAHAL

Vaidybinis filmas pasakojantis, kaip net fizinė mirtis negali sunaikinti žmogaus svajonių sudėtingais pokario metais Lietuvoje.

VAIKAI IŠ HOTELIO „AMERIKA“

Vaidybinis filmas, pasakojantis apie KGB persekiojimus, nukreiptus prieš jaunąją kartą, protestuojančią prieš smurtą ir terorą. Veiksmas vyksta Kaune.

Filmas dalyvaus tarptautiniame festivalyje, Berlyne š.m. vasario mėn.

MOTERIS IR JOS KETURI VYRAI

Vaidybinis filmas, tarptautinio festivalio laureatas. Veiksmas vyksta Lietuvos pajūryje, 19 a.

Visi filmai bus demonstruojami plačiaformatiniame ekrane, „sub-titles“ anglų kalba, todėl pasikvieskime visus, kuriuos domina Lietuvos istorija, jos kultūra, tautos nepriklausomybės kova.

Festivalis įvyks kovo 1–24 d.: Baltimorėje, Klevelande, Niujorke, Bostone, Filadelfijoje, Los Angeles, Čikagoje, Montrealyje, Toronte, Hamiltone. Sekite reklamą. **Informacija: tel. 404-971-7335.**



tę Laimą Sarkaitę iš Clevelando ir smuikininką Tomą Vileikį iš Vilniaus. Jie atliko koncertinę programą.

Kun. G. Kijauskas S.J. prieš vakarienę sukalbėjo maldą.

Grojo Vilties orkestras, vad. R. Biliūno. Buvo ir gau si loterija. V. Bac.

• GRANDINĖLĖ ŠOKA

Jau trečią kartą Grandinėlė yra pakviesta dalyvauti Kiwanis klubo tarptautiniame festivalyje Brecksville mieste.

Šių metų festivalis vyks Brecksville High School auditorijoje, 6376 Mill Road, kovo 2, 7:30 v.v.

Be Grandinėlės, programoje pasirodys spalvingi korejiečių ir filipinų šokėjai ir tarptautinio garso vaikų choras – The Singing Angels.

Smulkesnių informacijų apie festivalį galima gauti skambinant jo direktoriui Dean Webb, tel. 526-3464, arba Grandinėlės reikalų tvar kytojai Aleksandrai Sagienei, tel. 442-8674.

Šiuo metu Grandinėlei sekmingai vadovauja Renė Motiejūnaitė – Booth. Šokius mokyti jai padeda Audra Gedrytė. Abi mokytojos yra pirmosios ansamblio šokėjos nuo 1973-ųjų metų.

• KADA BUS RODOMI FILMAI

Filmų, kurių didelis skelbimas jau trečia savaitė spausdinamas Dirvoje, Clevelande, Dievo Motinos parapijos auditorijoje, bus rodomi:

Kovo 2 d. 7 ir 9 val. vakare ir

Kovo 3 d. 7 val. vakare.

Nevėluokite! Filmų rodymas prasidės nurodytu laiku.

• TRADICINIS UŽGAVENIŲ BALIUS vasario 9d.

įvyko Clevelando Lietuvių namuose. Tai buvo Pilėnų tunto, skautų tėvų komiteto rengtas, tradicinis Užgavėnių blynų balius. Susirinko apie 200 svečių. Tėvų komiteto vardu sveikinimą pasakė A. Jucaitis, o padėkos žodį Pilėnų tunto tuntininkas v.s. R. Belzinskas.

Programą vedė prit. sk. A. Dunduras. Pristatė pianis

PARENGIMAI

1991 m.

• KOVO 17, Skautijos rengiama Kaziuko Mugė

• BALANDŽIO 7, Šv. Jurgio parapijos Atvelykio Stalas.

• BALANDŽIO 13, Arvydo ir Nelės Paltinų koncertas. Rengia ateitininkai.

• BALANDŽIO 14, Clevelando ateitininkų šventė.

• GEGUZES 5, Lietuvos Valstybinės Operos solistų Virgilijaus NOREIKOS ir Irenos MILKEVIČIŲTĖS koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia Lietuvių Fondas, talkinant LB Clevelando apylinkės valdybai.

• GEGUZES 27, Amerikos ir lietuvių veteranų prisiminimas ir pagerbimas. Mišios ir pusryčiai Šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 16 D. – Birželio minėjimas. Rengia lietuviai latviai ir estai.

• LIEPOS 14 d. Clevelando pensininkų klubo gegužinė įvyks Lietuvių namų patalpose.

• RUGSĖJO 8, Šiluvos Šventė Šv. Jurgio parapijoje.

• RUGSĖJO 28 D. Pabaltiečių vakaras Lietuvių namuose, Rengia lietuviai, latviai ir estai.

• LAPKRIČIO 10, 11:30 val. Šv. Jurgio parapijos Mini-Festivalis parapijos salėje.

• LAPKRIČIO 23, Lietuvos kariuomenės atsikūrimo minėjimas Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Rengia Clevelando ramovėnai.

• GRUODŽIO 24, Bendros Kūčios 9:30 v.v. Šv. Jurgio parapijos salėje.

APARTMENT FOR RENT
LAKE SHORE –185 St. Area Large, modern, 1 bedroom apt. Appliances, air cond., Garage incl., Quiet bldg. No pets Lease. \$325 Per Month. Telf. 338-3205

APARTMENT FOR RENT
LAKE SHORE BLVD.–EAST PARK DR. 1 and 2 bedrooms. Apartments very clean and quiet, new carpeting and appliances, Garages – No pets. Tel. 481-4258



APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELENIO apdraudos įstaigą — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti (216) 442-6810.



AMERICAN EXPORT-IMPORT INC.
Chicago, Ill. 60441, U.S.A.

Canadian European Export-Import Co.
404 Roncesvalles Ave., Toronto, Canada M6R 2M9
Tel. (416) 534-3860, Fax (416) 533-4910



Siunčiame siuntinius į Ukrainą, Lietuvą, Latviją, Estiją, Gudiją, Moldaviją, Krymą, Leningradą, Maskvą
Tikra naujiena – niekad nebuvo taip daroma

- Garantuotai žemiausios kainos, siuntinius pristatome į namus – patikimas, patikrintas patarnavimas.
- Visos kainos įskaitomos į persiuntimą, gavėjas nieko nemoka.
- Siunčiame naujų ar senų drabužių siuntinius, nemažesnius 5 kg. ar 12 svarų.
- Siunčiame maisto siuntinius – reguliariai ar skubiai, pristatoma per 2-3 savaites.
- Persiunčiame pinigų – tiesiog iš rankų į rankas jūsų norimam asmeniui.
- Pasiunčiame gėles
- Parduodame automobilius visoje Rusijoje pristatome mamą

Mūsų Centrinis Biuras JAV

R & R INTERPOSTMIR CO.
1055 Broadway,
Buffalo NY 14212
Tel. (716) 894-9880



Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuošimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

TRAVEL AGENTS INTERNATIONAL

Van Aken Center, 20320 Farnsleigh Road
Shaker Heights, OHIO 44122

Atliekame visus pavienių bei grupinių kelionių patarnavimus
LĖKTUVAIS • LAIVAIS • TRAUKINIAIS

Padedam planuoti atostogų keliones

LIETUVA: Parūpinam geriausiomis sąlygomis lėktuvo bilietus ir padedam sutvarkyti visus kitus kelionės reikalavimus

Greitas ir profesinis patarnavimas

Skambinkite Ritai Staškutei -991-3321

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.



MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas



JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga



**Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

VALSTYBĖS SEKRETORIUS JAMES A. BAKER

Vasario 16 šventės proga, mūsų atstovui Stasiui Lozoraičiui Washingtone, atsiuntė sveikinimą. Jis rašo: Su dideliu malonumu siunčiu Jums ir visiems Lietuvos žmonėms geriausius linkėjimus švenčiant 73-čią Lietuvos nepriklausomybės šventę.

Praėjusiais metais matėm daug drąsių ir drausmingų Lietuvos žmonių pastangų atgauti laisvę.

Mūsų ryšiai su Lietuvos atstovais ir žmonėmis padidėjo ir mes laukiame dienos, kada jūsų kraštas galės pilnai džiaugtis laisvės vaisiais.

JAV nepripažįsta ir nepripažins jėga įjungtos Lietuvos į Sovietų Sąjungą. Mes tęsime savo paramą Lietuvos žmonėms, taikingu būdu siekiantiems savo teisių.

Pažanga, kurią Lietuvos žmonės padarė šiais metais duoda viltį, kad neužilgo Jūs atsielsite taip ilgai siekiamą tikslą.

ISLANDIJA IŠTIESĖ RANKĄ

Parlamentas priėmė nutarimą, kuriuo patvirtino

ankstesnį – 1922 metų Lietuvos Respublikos nepriklausomybės pripažinimą ir pavedė Islandijos Vyriausybei kuo greičiau užmegzti diplomatinius santykius su Lietuvos Respublika. Dėl to Sovietų Sąjunga atšaukė savo atstovą iš Islandijos.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba sveikina šį Islandijos parlamento žingsnį, atitinkantį Paryžiaus Chartijos dvasią, kaip moralios politikos pergalę valstybių tarpusavio santykiuose. Šis aktas atveria geresnes perspektyvas būsimai demokratinei Europai.

ŽMOGAUS TEISIŲ KONFERENCIJA

Baltų Laisvės lyga kovo 16 Double Tree viešbutyje, Pasadenoje Calif. organizuoja dešimtąją Žmogaus teisių konferenciją ir Kovo vienuoliktosios – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinių paminėjimą.

Visą dieną baltiškąsias problemas svarstys žymūs svečiai – JAV Kongreso nariai, tarptautinės teisės ekspertai, žurnalistai, visuomeninkai, valdžios atstovai.

Konferencijos metu bus bandoma susijungti su prezi-

dentu Vytautu Landsbergiu ir telefonu išgirsti jo sveikinimo žodį, o jam bus įteiktas Baltų laisvės žymuo ir garsaus dailininko Hiro Yagata nutapytas Laisvės statulos didžiulis paveikslas. Taip pat bus parodytas "Kruvinąjo sekmadienio" Vilniuje filmas.

Tos pačios dienos vakare įvyks iškilmingas banketas, į kurį pagrindiniu kalbėtoju kviečiamas senatorius Daniel P. Moynihan, 10 milijonų humanitarinės pagalbos Lietuvai rezoliucijos autorius.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PROGA

Lietuvos kardinolas ir vyskupas pasiuntė tokio turinio laišką Aukščiausiosios tarybos pirmininkui Vytautui Landsbergiui ir premjerui Gediminui Vagnoriui: Lietuvos Katalikų Bažnyčios episkopatas gėrįsi Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir vyriausybės ištverme bei ryžtu sunkiausiomis sąlygomis vairuojant mūsų Tėvynę į laisvą, garbingą ir demokratišką gyvenimą. Džiaugdamiesi, kad pastaruoju laiku gražiai klostosi Parlamento ir vyriausybės bendradarbiavimas ir pagarbiai sveikindami garbinguosius mūsų deputatus ir ministrus Nepriklausomybės šventės proga, nuoširdžiai linkime ir meldžiame Dievą palaimos Jums, jūsų šeimoms ir visiems Lietuvos žmonėms. Dievo Apvaizda suteikė mūsų tautai brangiausią nepriklausomybės dovaną. Tegu ji visada tamsaus mūsų krašto gėriui.

(LIC)

SVARBI PASKAITA MAŽOSIOS LIETUVOS KLAUSIMAIS

Kovo 1 d. penktadienį, 7:30 vakaro Balzeko lietuvių kultūros muziejuje Jonas Dainauskas skaitys paskaitą "Mažosios Lietuvos likimo keliai ir Lietuva".

Paskaitininkas apžvelgs Mažosios Lietuvos istoriją, lietuvių istorines šaknis šiame krašte, šių žemių indelį į lietuvių kultūrą bei kovas dėl nepriklausomybės. Jonas Dainauskas ypatingai apsvaistys šių žemių problemą Vokietijos bei Sovietų Sąjungos siekimuose.

Jis bandys atsakyti į labai svarbų klausimą – kokią rolę gali suvaidinti Mažoji Lietuva Lietuvos respublikos planuose.

Po paskaitos dailininkas Danas Lapkus iš Vilniaus pasidalins išpūdziais apie šiuolaikinę padėtį Karaliaučiaus srityje. Bus vaišės.

CLEVELAND PLAIN DEALER

1991 vasario 18 dienos laidoje atspausdino V. Nako nuotrauką ir platų pasikalbėjimą. Reikia pastebėti, kad Cleveland Plain Dealer nuo sausio 13 dienos, daugiausia pirmam arba antram puslapyje, kas dieną duoda žinias apie Lietuvą.

• VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO rektorius prof. Algirdas Avizienis, neseniai grįžęs iš Lietuvos atvažiuoja į Clevelandą ir padarys pranešimą apie atsiųstų universitetą Kaune.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti sekmadienį kovo 10 d. 4 val. p.p. Lietuvių Namų salėje. Rengia Clev. akademikai skaitai.

A. A.

MAGDALENĄ BARNIŠKAITE,

palydėjęs amžinam poilsiui, reiškiame gilią užuojautą IZABELEI JONAITIENEI, DONATUI ir RIMUTEI NASVYČIAMS bei visiems artimiesiems

Jonas ir Regina
Nasvyčiai
Paulius Nasvytis
Edas, Vilija
ir Janytė Klimai

A.† A.

VYR. S. MEGAI BARNIŠKAITEI

mirus, seses v.s. IZABELE JONAITIENE ir RIMĄ NASVYTIENE, AUDRĄ, RŪTĄ ir jų artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Clevelando Židinys

A.† A.

Mielai sesei ir tetai

MEGAI BARNIŠKAITEI

mirus, IZUTĘ JONAITIENE ir RIMUTĘ NASVYTIENE su šeima giliai užjaučiame

Vincas ir Liuda
Apaniai

A. A.

MAGDALENAI BARNIŠKAITEI

mirus, jos sesutei IZABELEI JONAITIENEI giminėms, artimiesiems ir skautijai, reiškiame gilią užuojautą.

Grazina, Raimundas
ir Petras Kudukiai

Nepriklausomos Lietuvos Aviacijos kapitoniui

A. A.

ANTANUI AUDRONIUI

iškeliauvus Amžinybėn, gilią užuojautą reiškiu mielai žmonai ALDONAI, dukrai ALDONAI, sūnui VYTENIUI ir jų šeimoms.

Rūta Sakienė

A. A.

VALERIJAI AUGINIENEI

mirus, jos vyrą BALĮ, sūnų GINTARĄ ir kitus gimines giliai užjaučiame

Danutė ir Vytautas
Ramoniai
Birutė ir Jonas
Vasariai
Aldona ir Vytautas
Mauručiai